RAHVALEHT

Reedel, 28. juunil 1940 | Nr. 149 | XVIII aastakäik | Üksiknumber 6 senti

Täna pole enam kaitseliitu.

Vabariigi presidendi seadlus. — Kaitseliidu varad lähevad üle riigile ning antakse sõjaministeeriumi valitsemisele.

Riigikaitse rahuaegse korralduse seaduse alusel, silmas pidades, et muutunud olukorras kaitseliit ei ole enam vajalik, anti 27. juunil vabariigi presidendi poolt kaitseliidu likvideerimise seadlus, mis jõustub avaldamisega Riigi Teatajas.

Seadluse järele kaitseliit ühes kõigi allorganisatsioonidega lõpetab oma tegevuse 28. juunist s. a.

Kõik kaitseliidule ja tema allorganisatsioonidele kuuluv kinnis- ja vallasvara läheb üle riigile ja antakse sõjaministeeriumi valitsemisele ning nende rahasummad kantakse sõjaministeeriumi krediidi suurendamise arvele, välja arvatud kaitseliidu oma tuludest ja annetustest saadud summade (seltskondlikkude summade) ülejäägid. Viimased antakse sotsiaalministeeriumi käsutusse toetuste andmiseks kultuurilistele ja hoolekandelistele asutustele ja organisatsioonidele.

Kaitseliidu ja tema allorganisatsioonide poolt sõlmitud lepingute järgi tekkinud õigused ja kohused lähevad üle kaitseliidult või tema allorganisatsioonidelt sõjaministeeriumile.

Sõjaministril on õigus kaitseliidu varade üleandmiseks ja aruannete koostamiseks vajalikke ametiisikuid kaitseliidu koosseisust jätta teenistusse sõjaministeeriumi üle koosseisu nende seniste teenistustasudega kuni nende ülesannete teostamiseni.

Kaitseliidu likvideerimise lähema korra määrab, likvideerimiseks vastavad korraldused teeb ja varade likvideerimise tähtajad määrab sõjaminister kokkuleppel siseministriga ja sõjavägede juhatajaga. Aruannete koostamise ning nende revideerimise korrab määrab sõjaminister kokkuleppel riigikontrolöriga.

Sõjaministri käskkiri kaitseliidu likvideerimise kohta.

Sõjaminister kindral-major T. Rotberg kirjutas neljapäeval, 27. juunil alla järgmisele käskkirjale:

§ 1. Vabariigi presidendi poolt 27. skp. antud kaitseliidu likvideerimise seadluse järgi kaitseliidu põhikiri (RT 1931, 48, 371) kaotab kehtivuse ja kaitseliit ühes kõigi allorganisatsioonidega lõpetab tegevuse 28. juunist s. a.

§ 2. Selle seadluse täitmiseks kokkuleppel siseministriga ja sõjavägede juhatajaga:

1) vabastan kõik vabatahtlikud kaitseliidu liikmed — mehed, naised ja noored — tõotusega enda peale võetud kohustustest;

2) kõik vabatahtlikud liikmed käsin lugeda nimekirjadest kustutatuiks 28. juunist s. a., misajast on keelatud ka kaitseliidu ja kaitseliidu eriorganisatsioonide vormi kandmine;

3) kaitseliidus teenivate erateenijatega käsin lõpetada teenistuslepingute vahekorrad BES kohaselt.

§ 3. Kaitseliidus teenivate sõjaväelaste ja riigiteenijate kohta järgnevad erikorraldused.

§ 4. Kõikidel kaitseliidu juhtivatel tegelastel hoolitseda, et varadega talitataks heaperemehelikult ja varad üle antaks likvideerimise kohta antavate korralduste kohaselt.

Laiaulatuslik haudade rüüstamine Mõigu surnuaial.

Vanarauakaupmehed ostsid mitu koormatäit hauariste.

Neil päewil awastati laiaulatuslikum surnuaia-rüüstamine Tallinna linna lähedal Tartu maantee ääres asuwal Mõigu surnuaial, mis kuulub likwideerimisel olewale Toompea saksa kogudusele. Nagu ametiwõimude poolt selgitati, on umbes kuu aja kestel Mõigu surnuaialt kõrwaldatud hulgaliselt malmist ja rauast hauariste ja neid realiseeritud Tallinnas wanarauakaupmeeste juures.

Surnuaia rüüstajaiks osutusid Jenni Peterson ja Karl Ewart, kes on hauariste wedanud linna 3—5 hobusekoormatäit. Haudadelt on maha murtud nii wiltuwajunud kui ka püstiseiswad ristid, kusjuures kohapeal olid teostatud ettewalmistused ka järgnewa koorma linnasaatmiseks. Ametiwõimudel on korda läinud selgitada ka wanarauaärid, kes teostasid mainitud ristide ostmist, makstes surnuaiarüüstajaile kuni 50 krooni koormast, olenewalt materjali wäärtusest.

Mõigu surnuaial on ka järelewalwe, kes ei pööranud aga rüüstamisele tähelepanu, sest üks rüüstajaist osutus surnuaiawahi tütreks. Juurdlust Mõigu surnuaia haudade rüüstamises alustas saksa koguduste likwideerimise komisjon, kelle kõrwu ulatus ristide kõrwaldamine. Kuna surnuaia rüüstamine kuulub raske kuritea liiki, siis ootab süüdlasi karm karistus.

Leedu seim saadeti laiali.

Kaitseliidult võetakse relvad.

ETA. Kaunas, 28. juunil. (DNB) Riigipresidendi asetäitja dekreediga saadeti Leedu seim laiali.

Tööministriks nimetati Martinas Junca Kucinskas.

Relvade äraandmise korraldus käib ka Leedu kaitseliidu umbes 40.000 aktiivse ning passiivse liikme kohta. Leedu kaitseliit on kaitseorganisatsioon, kuhu kuuluvad mehed enne ja pärast sõjaväeteenistust.

N. Liidu kiired pommilennukid Leedus.

Moskwa, 28. juunil.

ETA. (TASS.) Koos teiste N. Liidu wäeosadega on saabunud Leedusse ka kiirete pommilennukite üksused, mida juhiwad lendurid, kes on osa wõtnud paljudest wõitlustest ja kelledest suur osa on saanud N. Liidu ordeneid ja medaleid. Olles üles löönud oma laagri õhuüksused, alustasid kohe õppusi. Õhtupuhkeajal piloodid, tehnikud, raadiooperaatorid ja motoristid annawad punaarmee asjaarmastajate kontserte. Paljud Leedu kodanikud tulewad hulkades kuulama sõjawäelauls ja waatama punaarmee sõdurite elawaid tantse.

Kaubavahetus Nõuk. Liiduga laiendamisel

Kaubamüük Nõukogude Liidu asutustele ja sõjaväelastele toimub Eesti kroonides.

Majandusministeeriumi ja Nõukogude Liidu kaubandusliku esinduse wahel saawutatud kokkuleppe kohaselt meie ettewõtted müüwad Nõukogude Liidu asutustele ja sõjawäele kaupa ainult Eesti kroonide eest, kuna NSW Liidu rahamärgid on määratud käibele ainult Nõuk. Liidu piirides. Ühtlasi tuleb hoiduda igasugusest müükidest lahtisel arwel ja wajaduse korral tuleb juhtida tähelepanu, et igasugused ostud Nõuk. Liidu wägede tarwiduste rahuldamiseks teostatakse Nõuk. Liidu siinse kaubandusliku esinduse kaudu.

Majandusministeeriumi kaubandusosakonnas on wäljatöötamisel kaubawahetuse laiendamise kawa N. Liiduga. Samaaegselt otsitakse nendele kaupadele, mis ei esine kaubawahetuses N. Liiduga, turustamiswõimalusi teistes riikides, kust saadakse Eestile wajalikke tooraineid ja walmissaadusi.

Peaministri vastuvõtupäevad.

Kuni uue korralduseni peaminister wõtab wastu kolm korda nädalas — teisipäewal, neljapäewal ja laupäewal kella 10 kuni 12-ni.

Valitsusliikmete vastuvõtu-päevad.

Peaministri asetäitja minister prof. H. Kruus wõtab jutulesoowijaid wastu igal teisipäewal ja reedel kella 10—12-ni; wälisminister N. Andresen — igal teisipäewal kella 12—1-ni; siseminister M. Unt — igal teisipäewal ja reedel kella 10—2-ni; haridusminister J. Semper — igal teisipäewal ja reedel kella 11—12-ni; kohtuminister B. Sepp — igal teisipäewal ja neljapäewal kella 12—1-ni; majandusminister J. Nihtig — igal teisipäewal ja neljapäewal kella 11—1-ni; sõjaminister kindral T. Rotberg — igal esmaspäewal, kolmapäewal ja reedel kella 10—12-ni; teedeminister O. Kärm — igal teisipäewal ja reedel kl. 11—12-ni; põllutööminister A. Jõeäär — igal kesknädalal ja reedel kella 11—12-ni; sotsiaalminister N. Ruus — igal teisipäewal ja reedel kella 11—12-ni.

Krulli töölised

nõuavad dir. J. Taimsalu lahkumist.

A.-s. Fr. Krulli tehases toimus kolmapäewal tööliste üldkoosolek, millest wõtsid osa tehases töötawad 800 töölist terwes koosseisus. Wälja toodud olid ka wanad tehase wõitluslipud.

Kesliidu esindajatena kõnelesid koosolekul A. Weimer, E. Sults ja kirjanik A. Hint, selgitades praegust olukorda ja ülesandeid.

Poliitiline wang Seawer, kes oli wanglas 15 aastat ja wabanes 21. juunil, awaldas tänu kaaswangide nimel. Teda terwitati tormiliselt.

Tööliste poolt nõuti ühel häälel tehase juhataja ins. J. Taimsalu lahkumist ja ühe wärawawahi ümberpaigutamist.

Koosolekul wastuwõetud resolutsioonides awaldati usaldust ja toetust uuele wabariigi walitsusele. Linnade tööliskiass tahab ulatada oma käe ka maatöörahwale, kutsudes maatöölisi, popse, wäikemaapidajaid ühisesse rindesse kõigi töörahwa waenlaste — onupoegade, sahkerdajate, külakurnajate wastu. Sõjawäe demokratiseerimine peab olema walitsuse tõsise tähelepanu osaliseks — sõjawägi peab muudetama töörahwa kaitseorganiks. Rahwawaenulistelt elementidelt tuleb relwad käest ära korjata.

Tähelepanu...

vesi suurendab põletusohtu!

Reflektsioon vees suurendab päikesekiirte mõju. Merel kui ka rannal vajab nahk seetõttu eriti tugevat kaitset. Seda pakub paremini Nivea-Ultra-õli. Teaduslikult põhjendatud uurimised, kui ka laialdased praktilised katsed tõendavad Nivea-Ultra-õli võimet filtreerida täielikult põletavad ultra kiired ja lasta läbi ainult pruunistavad kiired. Nivea-Ultra-õli väldib põletusohu 100% kindlusega.

Päike ei põleta enam, ta vaid pruunistab!

Sellegipärast on soovitav harjutada keha päikesega järkjärgult, kas Nivea-Ultra-õli või Nivea-kreemi kaitsel. Selline mõistlik päevitumisviis on tervislikum - eriti ergukavale - ning tähendab paremat kosumist.

Hinnad alates 30- nest sendist Werner Mehks, Tallinn

4028

Töösturid!

Kohale jõudnud uus saadetis üle maailma kuulsaid

„Kotva“ täpsus-treipinke

U.-ü. „AIK“ Joh. Lorup & Ko.
Tallinn, Uus 4.

Kui Sa tahad jääda nooreks terveks ja ilusaks - siis joo vitamiinirikast Matieseni õuna mahla.

LISCHER & MATIESEN

Sensatsiooni tekitanud ajakiri

„Žurnaal Naisele“

jälle saadaval kõigis ajalehemüügikohtades.
88 lhk. Hind ainult 50 senti.

Briljante, kuld- ja hõbe-antiikasju ostab kõrge hinnaga
L. KRASNOKUTSKY JA POEG.
Kullasepa t. 8. Tel. 431-59.

RAHVALEHT

Ilmub iga äripäeva hommikul. Toimetus ja peatalitus: Tallinn, Pikk tn. 54/58. Aadress kirjadele ja rahasaadetisele: „Rahvaleht", Tallinn.

Telefonid:
Peatoimetaja 449-87, toimetuse üldine 449-[illegible], [illegible] 449-[illegible], päevauudiste osakond 449-89, kohalikud [illegible] 449-[illegible] ja 449-96, [illegible], äri-juhatus 449-[illegible], arveosakond 449-84, tellimiste-osakond 449-[illegible], [illegible]-osakond 449-[illegible], trükikoda 449-87, ekspeditsioon 431-14. Telefonid erakorterites: Peatoimetajal 302-75, päevauudiste-osakonna juhatajal 442-87, ärijuhil 324-90.

Tellimishinnad:
1 kuu postiga 1 kr. 40 s., 2 kuud postiga 3 kr., 3 kuud postiga 4 kr. 30 s., [illegible] iga järgmine kuu 1 kr. 30 s., 6 kuud postiga 8 kr. 20 s., 12 kuud postiga 16 krooni. Kõik „Rahvalehe" tellijad saavad tellida „Esmaspäeva" 15-s. juuremaksuga kuus. Välismaale 3 kr kuus. Aadressi [illegible] 30 senti. Tellimisi võtavad vastu Eesti: kõik postiasutused ja lehetellimiste vastuvõtjad. Tellimisosakonna telefon 449-88.

Soodustused pikemaaja-tellijaile:
Kolme kuu tellijad saavad tellida „Perekonnalehte" ja „Ajude Gümnastikat" poole hinnaga, makstes igalt nimet. ajakirjalt 25 s. kuus. Tarvitamata jäänud käsikirju alal ei hoita. Käsikirjad saadetakse tagasi, kui selleks on postmark juure lisatud.

Kuulutuste hinnad:
Kuulutuste küljedel 5 senti mm ühel veerul, [illegible] eesotsas 12 s., tekstis 14 s. Teenistusotsimised poole hinnaga. Kuulutuste vastuvõtmine kella 8—17 Pikk t. 54, telefonid 449-87 ja 449-88.

Kõnetunnid:
Toimetus, Pikk t. 58: toimetuse sekretär kl. 10—12, vastutav toimetaja kl. 12—14. Ärijuht, Pikk t. 54 kl. 10—12.

Vastutav toimetaja O. Soots. O.-Ü. „Vaba Maa" väljaanne ja trükk

Uued töökorraldused N. Liidus.

Tööpäeva ja töönädala pikendamine pandi maksma alates eilsest.

Moskwa, 28. juunil.

ETA. (TASS.) N. Liidu ülemnõukogu juhatus awaldas üleliidulise ametiühingute liidu kesknõukogu ettepanekul järgmise ukaasi, mis kehtib 27. juunist 1940.

1) Kõigis riiklikes, ühistegelistes ja ühiskondlikes ettewõtteis ja asutusis, kus seni oli seitsmetunniline tööpäew, pikendatakse tööpäew kaheksa tunnini, ja ettewõtteis, kus oli kuuetunnine tööpäew — seitsme tunnini, wälja arwatud kahjulike töötingimustega elukutsed, milliste nimestiku kinnitab N. Liidu rahwakomissaride nõukogu. Tööpäew pikendatakse kuuelt tunnilt kaheksale ettewõtete teenijaile ja isikuile, kes on jäänud 16-aastaseks.

2) Kõigis riiklikes, ühistegelistes ja ühiskondlikes ettewõtteis ja asutusis tuleb töönädal kuuelt päewalt pikendada seitsmele päewale, kusjuures seitsmes nädalapäew, pühapäew, oleks puhkepäewaks.

3) Keelatakse ära tööliste omawoliline äraminek riiklikest, ühistegelistest ja ühiskondlikest ettewõtteist ja asutusist ja ühtlasi omawoliline üleminek ühest ettewõttest teise wõi ühest asutusest teise. Äraminekut ja üleminekut wõib lubada ainult ettewõtte direktor wõi asutuse ülem.

4) Ettewõtte direktor wõi asutuse ülem on õigustatud ja kohustatud awaldama nõusolekut töölise wõi teenija ettewõttest wõi asutusest äraminekuks järgnewail korril: a) Kui mees- wõi naistööline wõi teenija tööarstliku ekspertiisikomisjoni otsusel ei wõi senist tööd jätkata kas haiguse wõi inwaliidsuse pärast ja administratsioonil ei ole wõimalik anda temale kohast tööd samas ettewõttes wõi asutuses, wõi kui pensionär, kellele on määratud wanaduspension, soowib töölt lahkuda. b) Kui mees- wõi naistööline wõi teenija peab lõpetama töö ühenduses wastuwõtmisega kõrgemasse wõi keskmisse erikooli. Naistööliste ja naisteenijate rasedaolekuse ja sünnitamise kohta jäämad kehtima senised määrused.

5) Riiklikest, ühistegelistest ja ühiskondlikest ettewõtteist ja asutusist omawoliliselt lahkunud töölised ja teenijad antakse kohtu alla ja mõistetakse rahwakohtu poolt wangi kahest kuni nelja kuuni. Ilma mõjuwa põhjuseta töölt puudujad antakse kohtu alla ja mõistetakse rahwakohtu poolt karistusfööbele oma tööasukoha järgi kuni kuue kuuni ja palga kinnipidamisele kuni 25 protsendini. Rahwakohtutel tulewad kõik mainitud asjad läbi waadata mitte hiljem kui wiie päewa jooksul, kusjuures otsus tuleb wiiwitamatult täide wiia.

6) Ettewõtete direktorid ja asutuste ülemad, kes pälklemad kõrwale omawoliliselt lahkujate ja ilma mõjuwa põhjuseta töölt puudujate tööliste ja teenijate wastutusele-wõtmisest, antakse kohtu alla. Samuti antakse kohtu alla ettewõtete direktorid ja asutuste ülemad, kes wõtawad tööle wõi warjawad isikuid, kes omawoliliselt ettewõtetest ja asutustest on lahkunud.

Abortide keelu mõju.

Sünnitusabi laienemine N. Liidus.

Moskva, 28. juunil.

(ETA) (TASS.) 27. juunil möödus neli aastat seaduse jõustumisest, mis keelas abordi, suurendas sünnitajatele antavat majanduslikku toetust ja seadis sisse riikliku abi lasterohketele perekondadele. Nende nelja aasta jooksul võis märkida haigestumise ja suremuse suurt langust ja sündivuse suurt tõusu N. Liidus. Käesoleva aasta algul oli 441.200 rohkelapselist ema, kes said riiklikku toetust. 395.829 emal oli 7—10 last. Toetuseseaduse maksmapanemise järele tõusis toetussumma iga aastaga. 1936. aastal oli mainitud summa 200 miljonit rubla ja läinud aastal 1.106.400.000 rubla.

Käesoleva aasta alguni oli riik kogusummas maksnud toetusi 3.184.500.000 rubla. 1. jaanuaril 1940 olid 685.524 kohas alalised lastesõimed ja pealeselle 127.823-es kolhoosis. Terve rida uusi lastesõimi on viimasel ajal asutatud Ukraina lääneosas, Valge-Venes ja Karjala-Soome Nõukogude Sotsialistlikus Vabariigis.

Enne revolutsiooni ei võinud sünnitajad talunaised unistadagi arstlikust sünnitusabist. Pärast mainitud seaduse jõusseastumist laienes sünnitusmajade võrk kolhoosides. Voodite arv neis kasvas nelja aasta jooksul 18.165 võrra ja voodite üldarv on praegu üle 25.000. Linna ja maa piirkondade sünnitusmajades on kogusummas 109.000 voodit. Riigi kuurortides on asutatud lastesanatooriumid.

Kaitseliidu lõpp.

Tänasest lehest leiawad lugejad wabariigi presidendi poolt antud seaduse kaitseliidu tegewuse lõpetamise kohta. Kaks korda oleme loonud endale kodukaitse: 1918. a. omakaitse ja 1924. a. sündmuste puhul kaitseliidu. Ja kaks korda oleme pidanud neid ka likwideerima.

Mõlemad korrad on loodud organisatsioonid olnud kodukaitseks, koduse rahu kaitseks, nad ei ole kunagi omanud agressiiwset iseloomu, waid on tingitud olnud alalhoiuinstinktist ja rahwuslikust tundest. Rasketel aegadel on mõlematel kordadel need kodukaitse organisatsioonid loodud, raskel ajal on neid ka likwideeritud.

Kerge see samm ei ole, eriti nendele, kes on olnud kaitseliidu loojate ridades. Wäikese lestkoha ümber ta loodi, sellest pesast areneb ja kaswas ta, kuni aastaid tagasi jõudis hoolika kaswatustööga 100.000 inimesele. Kaitseliit kujunes seega suurema osa rahwa asjaks, mis puudutas oma koosseisuga keskmiselt iga kolmandat perekonda. Ja just see näitas juurt wahekorda rahwa ja kaitseliidu wahel, wõimu ja rahwa wahel, kuna relwad olid antud wäga laialdaste rahwahulkade kätte. Ka oma koosseisult oli kaitseliit kogu rahwa esindus, kuna temasse olid koondunud kõik rahwakihid.

Kui nüüd wabariigi presidendil K. Pätsil, kes oli üks kaitseliidu mõtte algatajaid, ja kes kauemat aega oli keskjuhatuse liige, tuli anda seadlus kaitseliidu likwideerimise kohta, siis oli talle see wist üks raskemaid samme, kuna ta selle otsusega seisis selle omaaegse tema poolt istutatud taime matusel, mida ta algusest peale hea aednikuna nüüsutanud ja tuulte eest kaitsnud, et see taim tõusta, kaswada jd tugewaks puuks kujuneda sai.

Wast üleb mõnigi nüüd, mis kasu sellest organisatsioonist meile siis seni on olnud, ja kas temale kulutatud rahasummad asjata maha wisatud pole?

Nagu juba eelpool tähendatud, ei olnud kaitseliit selleks loodud, et midagi agressiiwset ette wõtta. Tema ülesanne seisis selles, et kindlustada kodus rahu. Ja seda ülesannet on kaitseliit ka täitnud, sest kes wõib kätt tulle panna selle eest, et senised aastad sel puhul, kui kaitseliitu poleks olnud, rahulikult oleksid läinud?

Kui nüüd see sama kaitseliit likwideerida tuli, siis pidid sel tõsised sammul olema ka omad tõsised ja sügawad põhjused. Ja need on ka olnud.

N. Liidu wägede uue suuremaarwulise asumisega Eestisse sõlmiti wägede ülemjuhataja kindral J. Laidoneri poolt N. Liidu sõjawäewõimudega Narwas kokkulepe, millekohaselt kaitseliit nagu kõik teisedki kodanikud relwad pidi ära andma. Peale teiste tõsiste põhjuste sundis selleks muu hulgas ka see, et ära hoida igasugu arusaamatusi relwadega, kus kergesti mõne üksiku kõrwalseisja poolt prowokatsioon aset oleks wõinud leida.

Eile tehtud wormiline otsus kaitseliidu likwideerimise kohta on sisuline järeldus eelmisest Narwa kokkuleppest ja selle põhjal antud korraldustest, kuna kaitseliidu tegewus ilma relwadeta oleks olnud poolik ja seatud eesmärki mitte täitew, sest et relwadeta kadunud on selle organisatsiooni suurem sisuline wäärtus.

Need olukorrad on meie kodumaal tekkinud ja uued olukorrad murrawad paljugi. Meie ei saa silmi kinni panna selle ees, et wiimastel päewadel üle meie kodumaa teataw rewolutsioon on läinud, mis endaga ka rewolutsiooni järeldused kaasa on toonud. Sellega peame meie arwestama ja sellest tegema paratamatud järeldused. Meie peame oskama ja suutma kainelt olewikule silmi waadata.

Sellepärast tuleb ka wabariigi presidendi dekreeti kaitseliidu alal wastu wõtta täieliku arusaamise ja rahuga. Praegune olukord on selle sammu paratamatuks teinud.

Senistele kaitseliidu kõigile tegelastele, olgu need juhid, kärmad kaitseliitlased, naiskodukaitse truud liikmed, rõõmsad noorkotkad wõi kodutütred, on meie kohus awaldada oma sügawat ja otsekohest tänu nende ennastsalgawa töö ja tegewuse eest. Ka nemad kõik wõtawad tehtud otsuse wastu rahulikult kaines teadmises selle otsuse paratamatusest.

A. A.

Petseri rahvas nõuab kõva korda

Provokaatorlikud võtted tulevad eos lämmatada.

Petseris peeti suur rahwakoosolek, kus lanti ette Petseri töötawa rahwa aktiiwsematest liikmetest moodustatud komitee koosseis, kokku 13 isikut. Koosolek kiitis komitee koosseisu heaks.

Komitee, kelle nimetuseks on

Petseri linna ja maakonna töötawa rahwa organiseerimiseks loodud komitee,

walis 6-liikmelise juhatuse ja määras kindlaks tööpõhimõtted.

Komitee otsustas rakendada täiel määral ellu need ideed ja tahted, mis on kindlakujulist wäljendust leidnud praeguse wabariigi walitsuse deklaratsioonis.

Ühels põhinõudeks seati, et tuleb süwendada distsipliinitunnet ja idus lämmatada prowokaatorlikke wõtteid, mis wõiksid mustata töörahwa ausat wõitlust.

Asuti seisukohale, et

tuleb ära hoida kõiki korruptsiooni ja kõrwalekaldumisi wabariigi walitsuse deklaratsioonis awaldatud sihtjoontest,

sest kord on see, mis wiib töötawa rahwa wastu paremale tulewikule.

Juhatus jaotas ametid järgmiselt: esimees linnawalitsuse ametnik Feliks T u w i k, abid tööline Nikolai G e r a s s i m o w ja ärtteenija A. P ä l l i n g, sekretär käsitööline Eduard K u l l a, abi omawalitsustegelane Nikolai S t o l o w, laekur tööline Mihhail B o g d a n o w.

Komisjoni juhatus asus kohe täitma tööülesandeid ja sama päewa õhtupoolel korraldati

Petseri linna ümbruse külades rida selgitustkoosolekuid,

et anda töötawale rahwale juhtnööre organiseerumiseks ja tegewuseks. Koshelti külas peetawal koosolekul esines muusikaliste ettekannetega ka Petseri wabatahtliku tuletõrjeühingu orkester.

Oktoobriraudtee juhataja Eestis.

Neljapäewal saabus Miwiölli kutwumiseks N. Liidu Oktoobriraudtee ülem Ešsjew ühe kõrgema ametniku saatel. Külalisi saatsid raudteevalitsuse direktor Pihlak ja inf. Steinman. Miwiölis wõtsid külalisi wastu kaitse juhid eesotsas dir. Kelperiga.

Raadiriigi raudteejuhid tutwusid kewandusega ja õlitehasega ja sõitsid õhtuks Narwa.

Kapal olid külalised tutwunud raudteetehastes käimasolewate töödega.

Miks Prantsusmaa murdus.

Puudulik ettevalmistus moodsaks sõjaks ja sakslaste tugev ülekaal.

Nõuk. Liidu ajakirjandus avaldab kolonel Aleksejevi sulest sõjalise tegevuse ülevaate läänes 25. juuniks, mis käib järgmiselt:

Pärast ebaõnnestunud lahinguid Belgias ja Põhja-Prantsusmaal, mis viisid kahe Prantsuse armee hävitamisele ja Inglise ekspeditsioonikorpuse evakueerimisele, asusid Prantsuse peaväed uuele kaitseliinile. See uus liin läks La Manche'i kanalist Somme'i, Oise'i ja Aisne'i jõgedeni ja neid ühendavate kanaliteni. Prantsuse kaitse parem tiib oli tugevalt kaitstud Maginot'-liiniga. Siiski prantslasil ei jatkunud aega selle kaitseliini inseneriliseks ettevalmistuseks. E i s a a n u d j u t t u g i o l l a tõeliste kindlustatud piirkondade loomisest. Prantslasil õnnestus ainult luua välitüüpi kindlustusi, kasutades maksimaalselt okastraati, miine ja korraldada sügavat tankidevastast kaitset. Kõike seda arvestades tuleb tunnistada, et mingit tõelikku W e y g a n d ' i l i i n i e i o l n u d o l e m a s.

Uue liini kaitsmisel oli prantslaste käsutuses 55—60 jalaväedivisi, nende hulgas neli kuni viis Inglise divisi. Ei olnud põhjust arvestada uute Inglise divisjonide pärale jõudmist. Enam-vähem tõhusat abi andis prantslastle Inglise lennuvägi.

Saksa vägede juhatus koondas uueks rünnakuks mitte vähem kui 110—120 jalaväedivisi ja 10 motoriseeritud tankidivisi. Olles jalaväe poolt kahekordses ülekaalus, valitsesid sakslased e n d i s t v i i s i k a õ h u s. Nagu järgnevaist sõjalisist sündmusist selgus, seisis Saksa vägede juhatuse kava selles, et anda pealöök Prantsuse vägede pahemale tiivale, möödudes Pariisist loode poolt. Abilöök, mis oli juhitud Prantsuse liini keskmise osa vastu, taotles Pariisi ümberhaaramist ida poolt ja samuti lõunast.

Pärast pikemat aega kestnud võimsat kahurituie ettevalmistust, alustasid Saksa väed 5. juunil rünnakut. See toimus laial rindel Amiens'ist kuni Soissons'ini. Rünnaku iseärasuseks oli see, et r ü n n a k u t a l g a s j a l a v ä g i, aga mitte motoriseeritud väeosad nagu Belgias ja Põhja-Prantsusmaal. Seda tuleb sellega seletada, et rünnakurindel asuvate vete pärast ei saadud kohe tanke lahingusse saata ja tuli esialgu ületada jõed, ehitades vajalisel arvul ülemінekukohti. Seda võis ainult teha jalavägi ja insenerivääd.

Vaatamata Prantsuse vägede ägedale kaitsele, Saksa vägedel õnnestus siiski paljudes kohtades j õ g e d e s t j a k a n a l i t e s t ü l e m i n n a. Järgmisel päeval õnnestus Saksa vägedel saavutada mõningat edu Prantsuse vägede pahemal tiival, kus nad välja jõudsid Bresle'i jõeni. 7. juunil saatis Saksa vägede juhatus lahingusse tankidivisid Abbeville-Amiens'i vahel, et süvendada läbimurret Bresle'i jõe piirkonnas. Päeva lõpuks jõudsid motoriseeritud väeosad välja Forges les Eaux juure.

Siinkohal olgu märgitud, et Saksa tankide tegevust raskendas prantslaste tankivastane kahurituli, nii et s a k s l a s t e k a o t u s e d o l i d s u u r e d. Prantslaste andmeil hävitati esimese kahe-kolme päeva jooksul üle 400 Saksa tanki. Saksa vägede ülekaal oli siiski niivõrd suur, et nad jatkasid oma rünnakut kogu 200-kilomeetrilisel rindel. Prantsuse vägede pahem tiib taganes Seine'ile, mille tagajärjel rinde keskosas vägede seisukord suuresti halvenes ja neil raskeks läks Pariisi kaitsta. Kõige ägedaiseloomulisem oli lahing Compiègne-Soissons'i liinil. Prantslaste kangekaelseks kaitseks aitas kaasa maastiku iseloom. Lõppude-lõpuks ilmnes ka siin Prantsuse vägede peamine nõrkus — vajalike r e s e r v i d e p u u d u m i n e. Alalisist lahinguist väsinud Prantsuse väeosad ei suutnud vastu panna Saksa värskete vägede rünnakule.

Läbimurre Marne'il süvenes järjest. Saksa tankiväeosad ja motoriseeritud jalavägi tormas lõuna ja kagu poole. Nad vallutasid Romilly, St. Dizier' ja Chaumont'i. Samal ajal jatkus Saksa vägede rünnak Pariisist lõuna pool. Sakslaste rünnakul lõuna suunas oli eesmärgiks lahutada Prantsuse armeesid, neid siese piirata ja hävitada. Maginot'-liinil tuli prantslastel k a i t s t a o m a p i i r i s e l j a t a g a n t, nagu esimesel lahingul Prantsuse-Belgia piiril, s. t. ümberpööratud rindega.

Vaatamata erakordselt raskele olukorrale, Prantsuse väed panid visalt vastu. Lahing sellel rindel kestis üle viie päeva. Ainult 22. juunil Saksa vägedel õnnestus sundida Prantsuse peavägesid kapituleeruma, nimelt kolme armeed, kes selles piirkonnas võitlesid.

Vaherahu, mis sõlmiti Prantsuse ja Itaalia vahel 24. juunil, lõpetas sõjategevuse kogu Prantsuse territooriumil. Prantsuse vägede lüüasaamise peamiseks põhjuseks oli tema p u u d u l i k e t t e v a l m i s t u s moodsaks sõjaks. Prantsuse vägede juhatuse põhidoktriiniks oli 1914.18. a. Maailmasõja kogemused. Sõjalise tegevuse uued kujud ja nende kasutamata kiirus, mida Saksa väed üles näitasid Poolas, ei muutnud Prantsuse vägede juhatuse vaadet moodsale sõjale. Neid õppetunde ei arvestanud Prantsuse vägedejuhatus õigel ajal.

Liitlaste vägede juhatus alahindas Saksa vägede löögivõimet. Kõnelemata sellest veast, et liitlaste vägede juhatus ei arvestanud õieti Saksa vägede pealelöögi suunda, ei olnud temal õiget ettekujutust vastase materjaalsest ülekaalust ning motoriseeritud ja tankiväeosade löögivõimest. Kuigi liitlaste vägede juhatusel juba enne Saksa rünnaku algust oli teada vastase lennuväe ülekaal, ei osanud tema sellel alal saavutada kasvõi jõudude tasakaalu.

Kaunis suurt osa etendas ka tugevate kindlustuste puudumine Prantsuse-Belgia piirioses. Asjaolu, et Maginot-liini ei pikendatud Pas de Calais'ni, on l a u s a a r u s a a m a t u, seda enam, et prantslased väga hästi mäletasid 1914. aasta sõda ja ned arvestasid Põhja-Prantsusmaa suurima tööstuspiirkonna tähtsust. Sõja talveperioodil oli Prantsuse vägede juhatusel aega ja abinõusid oma piiri nõrgema osa täielikuks kindlustamiseks. Kuid seda ei tehtud. Mitte vähene tähtsus on ka sellel, et võitluses Pariisi pärast ei olnud inglaste abi prantslasile kuigi tõhus.

Värdinandi seiklusi.

Värdinant päästab ülikonna. 779.

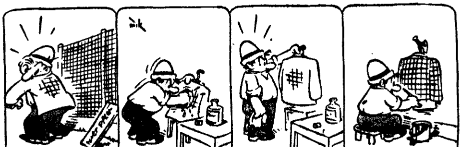

„Sa tuline siik! Värske värv!!!" — „Pole viga, selle puhastame välja!" — „Võta näpust, plekk on alles." — Aga nupukas mees leiab ikka nõu.

„Huwitaw Žurnaal"

ON AJAKIRI, MIS NAISI KÕIGE ENAM RÕÕMUSTAB.

Rahuliikumine Inglismaal.

Olevat loomisel rahuerakond.

ETA. New York, 28. juunil.

(DNB) „Associated Press" teatab Londonist, et Inglise parlamendi ringkonnis väidetavat, et Inglise sõjaerakonna, mida juhib Churchill, ja loomisel oleva rahuerakonna vahel, mida juhib Chamberlain, olevat käimas kaunis suur poliitiline võitlus. Sedamööda püüdvat Churchilli poolehoidjad esmaldada Chamberlaini valitsusest.

Edasi „Associated Pressi" korrespondent arvab teadvat, et Chamberlain püüdvat kukutada Churchilli valitsust, et luua uut rahukabinetti. Mõningais ringkonnis oldavat arvamisel, et Chamberlaini asemel võivat astuda Churchilli valitsusse Lloyd George, lõpetab „Associated Pressi" korrespondent.

Need, kes tulevad baasidest.

Valitsus abistab evakueeritavaid majapidamisi. — Tasu makstakse vedude, külvide, hoonete üüri ja loomasööda eest.

Wabariigi walitsuse otsusega 28. juunist lubatakse põllutööministeeriumil maksta Nõuk. Liidu baaside alla antawalt maa-alalt ewakueeritawate majapidamiste abistamiseks weo, külwide, üüri ja loomasööda eest tasu leibkonna kohta alljärgnewalt:

Neile, kes kasutawad weoteed, makstakse peale wabariigi walitsuse otsuses 8. nowembrist m. a. ettenähtud toetuste weel perekonna, elus- ja eluta inwentari weoraha tegelike kulude alusel, kuid mitte üle 200 krooni.

Neile, kes ümberasumise tõttu ei saa oma põldudelt koristada, makstakse wastawalt koristamata jäänud põllupinnale: külitud rukki hektaari eest 150 kr., talinisu ha 175 kr., odra ha 85 kr., kaera ha 75 kr., herne ha 120 kr., suwinisu ha 120 kr., kartuli ha 270 kr., põlluheina ha 60 kr., heinaseemne ha 30 kr. ja lina ning aedwilja hektaarilt 130 kr.

Neile, kellele pole wõimalik anda riigi poolt ruume kasutada, makstakse eluruumide üüri ruutmeetri pealt 21 senti ja kõrwalruumide üüri ruutmeetri pealt 6 senti kuus, arwestades ühe inimese kohta eluruume 8 ruutmeetrit ja kõrwalruume 3 ruutmeetrit põrandapinda; loomaruumide üüri makstakse ruutmeetri pealt 8 senti kuus, arwestades ühe lehma ja hobuse peale 8 ruutmeetrit ja ühe lamba peale üks ruutmeeter põrandapinda.

Nimetatud tasusid makstakse ewakueerimise ajast kuni ümberasuja kolimiseni, oma uuesti seatud majapidamise hooneisse, kuid mitte kauem kui 30. aprillini 1941. a.

Neile, kes ei ole suutnud omale seada uut majapidamist, kes ei saa kasutada oma endise koha heina, wõi karjamaad, wõi kellele pole wõimalik anda riigi poolt karja- ja heinamaad, makstakse talu karjamaa muretsemiseks ühe lehma kohta 2 krooni kuus, hobuse kohta 2.50 krooni ja lamba kohta 50 senti kuus, arwates ümberasumise ajast kuni 15. oktoobrini k. a. ning heinamaa rentimiseks 15 krooni hektaarilt, arwestades allpool toodud loomade arwu ja söödanorme.

Neile, kellele pole wõimalik anda riigi poolt loomade toresööta, kes ei ole saanud riigilt heinamaad ega selle rentimiseks toetust, wõi kes ei ole saanud kasutada oma endise koha maid, makstakse toetust loomadele toresööda ostmiseks järgmiselt:

põllupidajaile, kellel oli põldu kuni 2 ha — lehma jaoks 70 krooni, hobuse jaoks 70 kr. ja 2 lamba jaoks 30 kr. — kokku mitte üle 170 kr.;

põllupidajaile, kellel oli põldu 2—5 ha — 3 lehma jaoks 210 kr., hobuse jaoks 70 kr. ja 4 lamba jaoks 60 kr. — kokku mitte üle 340 kr.;

põllupidajaile, kellel oli põldu üle 5 ha — 4 lehma jaoks 280 kr., 2 hobuse jaoks 140 kr. ja 6 lamba jaoks 90 kr. — kokku mitte üle 510 krooni.

Isehakanud korralduste tegijad.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu teadaanne.

On esinenud juhtumeid, kus isikud, kellel ei ole midagi ühist Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatusega, siiski omavoliliselt esinevad Keskliidu nimel ja teevad lubamatuid korraldusi.

Eestimaa Töölisühingute Keskliit teatab, et töölisorganisatsioonid, töölistegelased, kui ka kõik teised kodanikud nõudku alati kõigilt Eestimaa Töölisühingute Keskliidu nimel esinejailt vastavat Keskliidu poolt väljaantud dokumenti, mis peab olema Keskliidu esimehe ja sekretäri allkirjaga ja varustatud Keskliidu pitsatiga.

Kui mõned isikud on tõesti Eestimaa Töölisühingute Keskliidu poolt välja saadetud ilma selliste kirjalike volitusteta, siis palume neil endile säärased dokumendid kohe Keskliidult nõutada.

Eestimaa Töölisühingute Keskliit.

Vihmauputus Tartus.

Korteripõrandal kuni pool meetrit vett.

Neljapäewal kella 16—17 wahel käis üle Tartu tugew äikesehoog. Erakordselt tugewa wihmawalangu tõttu tekkis Tartus harwanähtawaid uputusi. Ko-Ko-Ko lokwilus tõusis wesi põrandalaudade wahelt üles ja peletas kohwijoojad wälja.

Raekoja tän. 56 Amalie Sarmsi majas wesi ujutas keldrikorral üle kaks korterit ja ühe töökoja, mille juures wesi kergitas üles isegi põrandalauad ja täitis ruumid poole meetri sügawuselt.

Raekoja tän. 27 Paapi majas ujutas wesi üle piimakaupluse ruumid.

Jaama tän. 53 Blumi pärijate majas ujutas wesi üle korteri keldrikorra. Wesi ulatus inimestel põlwini.

Kastani tän. „Noor-Eesti" kirjastuse hoowil pani wihmawesi üle weolama wihmawesitoru.

Kõigis nendes kohtades pidi tuletõrje oma pumpadega tulema kortereid tühjaks pumpama.

Perepoeg uppus järve.

Liigjulgus ujumisel sai saatuslikuks.

Wirumaal Salla wallas uppus Tammiku järwe samas asuwdusse elutsew perepoeg Paul Haljasmets, 28 aastat wana, kelle elukoht on järwest 4 km eemal.

Palawa ilma puhul läks Paul Haljasmets koos kahe kaaslasega paadiga järwele. Keset järwe hüpati paadist wette ja hakati ujuma kalda poole.

Haljasmetsa kaaslased ujusid jõudsamini ja jõudsid kaldani. Haljasmets aga hakkas appi hüüdma. Enne kui teised suutsid tema päästmiseks midagi ette wõtta, ta uppus. Järw on seal kohas 6—7 meetrit sügaw. Laip leiti traalimisel alles õhtu eel.

Asutati Pärnu kutseühingute liit.

Politseikomissarid koos töölistega oma kutsehuvisid arutamas.

Reedel

Neljapäewa õhtul peeti töölisliidus Pärnu kutseühingute esindajate üldkoosolek, millest wõttis osa 18 kutseühingu esindajat, nende hulgas esindajaid ka Wändrast, Tootsist ja Kilingi-Nõmmelt. Koosolekul omas N. Terase, tunes terwitusi töö- ja sotsiaalministrite poolt. Ühistegeliste organisaator Juhan Tamm oma sissejuhatawas sõnawõtus märkis, et koosolek on esmakordne selle poolest, et selles wõtawad osa lisaks töölistele kõrwal ka mitmesuguste teiste kutsealade, nagu kontori- ja äriteenijate, riigi ja omawalitsusteenijate esindajad. Koosolekust wõtsid osa ka politseikomissarid, et ühiselt arutada oma kutseala küsimusi.

Arutades ära kuulanud, koosolek wõttis wastu järgmised resolutsioonid:

Koosolek leiab, et senikord riigi- ja omawalitsusteenijate organisatsioonides, mis ei wõimalda taasarääkimist palgaolude ja tööolukorra korraldamisel, ei ole loomulik ning tuleks muuta ühesuguseks teiste töölisorganisatsioonidega;

organiseerimistöös tuleb senisest suurema rõhuga panna ka käsitöölistena töötajate tööliste organiseerimisele, kuna tööaluseadusese rikkumised on neil töödalal igapäewased.

Koosolek wõttis wastu otsuse ainsaks kõigi Pärnu kutseühingute keskliit. Selltäide tegemiseks waliti 9-liikmeline toimkond koosseisus: Laas, Wirk, Denisow, Sombit, Terase, Kala, Jakson, Tamm ja Gleub.

Terwitustelegrammid saadeti kantsele wabariigi walitsusele, Stalinile ja wõitlusele punaarmeele. Koosolek lõppes „Internatsionaali" ja rahwushümni laulmisega.

Kunst uutele radadele.

Kunstnikud taotlevad kunstielu tervendamist.— Kaks märgukirja haridusministrile.

Eile päewal haridusminister J. Semper wõttis wastu Eesti kujutawate kunstnike kutseühingu esimehe August Janseni, kes on ühtlasi kunstiaasta peakomitee esimees, ja kunstiaasta peasekretäri Alfred Waga. Nende poolt esitati ministrile kaks märgukirja, üks Eesti kujutawate kunstnike kutseühingu juhatuse poolt ettepanekutega kunstielu terwendamiseks, teine kunstiaasta peakomitee poolt kunstiaasta tegewuse jatkamise puutuwate küsimuste asjus.

Esimeses märgukirjas nõutakse kultuurkapitali sihtkapitali wallisemise rajamist demokraatlikumale alusele, et wõimaldada summade otstarbekamat kasutamist kunstiloomingu arendamiseks,

senise bürokraatliku kunstnike registreerimiskorra kaotamist

ja selle asendamist loomingulise wabaduse tunnustamisega ja kitsendamata tegewuswõimaluste andmisega kõigile loowkunstnikele nende erialal. Edasi nõutakse kõigi kunstialaste ja kunstihariduslike asjade wiimist seaduse- ja kunstiosakonna alla, haridusministeeriumi kunstinõukogu koosseisu muutmist autoriteetseks asjatundjate koguks, Kunstihoone andmist kunstnikkonna walduse ja kunsti teenistusse, wabastades sõil ruumid ja elukorterid-ateljeed muude asutuste ja isikute käest. Kunstihoone majandamise uuele alusele seadmist ja wabastades kasutawa kunsti sihtkapitali summad hoone ehituswõla ja wõlaprotsentide kandmisest.

Märgukirjas nõutakse ka Eesti Kunstimuuseumile arenemiswõimalusi pakkuwate ruumide muretsemist ning

Kunstimuuseumile uue juhataja ametisse seadmist,

kunstiõppeasutuste reorganiseerimist ja kolkutsumbamist ja õpetajaskonna koosseisu rewideerimist, eesmärgiga anda õppetegewuse juhtimine intelligentsemate ja tunnustatumate loowkunstnike ja pedagoogide kätte. Lõpuks soowiwad kunstnikud üldise kutseorganisatsiooni moodustamise kaasaaitamist, jättes aluseks Eesti kujutawate kunstnike kutseühingu, ning kõigi kunsti ja waimsete alade kutseorganisatsioonide koondamise teostamist

waimu- wõi loowtegelaste kutseühingute liiduks.

Kunstnikud soowiwad ka wõimalust kunstiajakirja wäljaandmiseks kunstnikkonna ja kunstiasutuste ühisettewõttena.

Teises märgukirjas paluti tunnustust kunstiaasta tegewuse jatkamise wajadusele ja muudatuste tegemist kunstiaasta juhtimate organite koosseisus ja tegewuskawas ning wabariigi presidendi kaudu Eesti Panga poolt annetatud 20.000 krooni saamise kindlustamist asutatawale Eesti kunstisondile põhiwaraks. Oma soowe põhjendati asjaoluga, et kunstiaasta algatawal peakomiteel on algusest peale tulnud kokku põrgata mitmesuguste raskustega ja wastutöötamistega teatawate wõimukandjate poolt ning

aprillikuus taheti wäljakuulutatud kunstiaasta koguni lõpetada,

seades peakomitee olukorda, kus ta ei saanud tegutseda.

Märgukirja esitajate poolt paluti haridusminister J. Semperit ja wiimase kaudu ka peaminister J. Warest asuda presiidiumi juhatajana kunstiaasta organisatsiooni etteotsa. Haridusminister awaldas poolehoidu esitatud soowidele ja ettepanekutele, lubades kaasa aidata wajalikke muudatuste teostamisele kunstiaasta juhtiwates organites ja töökawas kui ka lubades teostada wajalikke uuendusi meie kunstielu terwendamiseks.

Välk lõi karjapoisi maha.

Õnnetus Võrumaal Linnamäe vallas.

Neljapäewal käis üle Wõru ja Wõrumaa tugew äikesehoog. Linnamäe wallast teatati Wõrru ja kutsuti politsei ja arst wälja, sest seal on karjamaal wälgust tabatult maast leitud Tobre talu karjapoiss, kelle nimi on Sihtin, ja kes hiljuti Antslast tulnud Linnamäe walda Tobre tallu karjaseks.

Elustamiskatsed lõpul polnud weel selgunud, kas arstil õnnestus wälgust tabatud poissi ellu äratada.

Marutaudioht lõunapiiril.

Kaks linna ja hulk valdu marutaudikahtlaseks.

Elwa jaoskonna politseikomissar kuulutas marutaudikahtlaseks Otepää ja Elwa linnad, Pühajärwe, Kambja ja Wesi wallad täielikult. Osaliselt marutaudikahtlaseks kuulutati Nafre, Rõngu, Rannu, Konguta, Nõo, Tähtwere, Nopla, Kanõte, Kiidjärwe, Sangaste ja Kaigatsi wallad, kuni 35 kilom. kauguseni, arwates Otepää walla asuwast Neerutt asundusest.

Esimene tööliste meeleavaldus Võrus.

Täielik toetus praegusele valitsusele.

Neljapäewa õhtul kella 7 ajal peeti Wõrus esimene tööliste ja töötawa intelligentsi meeleawaldus. Töölised kogunesid Wõru piiritusewabriku juure, kust rongkäigus mindi linna puiestikku. Rongkäigu ees käis orkester ja kanti sini-must-walget lippu, millele järgnes wiis punast lippu.

Miitingu puiestikus awas tööline Tomberg, mille järele wandeadwokaat Paul Tirro selgitas wabariigi walitsuse deklaratsioonis awaldatud sihtjooni.

Koosolek wõttis wastu resolutsioonid, milles Wõru töörahwas awaldab suurimat poolehoidu praegusele wabariigi walitsusele ja lootab teda toetada kõigi wahenditega. Resolutsiooni wastuwõtmise järele lauldi Eesti hümni.

Järgnewalt wõeti wastu resolutsioon punaarmee ja tema juhtide Stalini, Molotowi, Worošilowi, Ždanowi j. t. terwitamiseks, mille järele lauldi „Internatsionaali".

Wõru linnawalitsuse asjaajaja Feliks Kõwa kandis wastuwõetud resolutsioonid ja terwitused weel kord ette wene keeles.

Meeldiv on puhkus,

kui kaaslaseks on hea raamat

ILMUSID

LOODUSE KROONINE ROMAAN

Charles de Coster

PULMAREIS

208 lk. Hind kr. 1 20

KRIMINAALROMAAN

Philip Macdonald

KÄTTEMAKSJA

191 lk. Hind 85 s.

*

Tartu, Ülikooli 18, tel. 24-35
Tallinn, Kinga 6, tel. 411-02
Posti jooksev arve nr. 2055

KIRJASTUS O/Ü. „LOODUS".

Vabastati.

Informatsiooni Keskuse abijuhataja

Jaan Tõrmaküla on wabariigi presidendi käskkirjaga 27. juunist s. a. wabastatud ametist omal palwel, arwates 30. juunist 1940.

Politseitalituse abidirektor

Konstantin Kirsimägi on wabariigi presidendi käskkirjaga wabastatud ametist, arwates 24. juunist s. a.

4000 inimest

Narva tööliskoosolekul.

Neljapäewa õhtul peeti Narwas Raekojaplatsil suurem rahwakoosolek, millest osa wõttis umbes 4000 inimest.

Punased lipud kinnitati raekoja trepi külge ja meeleawaldust alustati „Internatsionaali" laulmisega.

Eesti tekstiilitööliste ühingu esimees E. Kabalas oma kõnes tõi esile eelmiste walitsuste poliitika warjukülgi. Tema ettepanekul hüüti elagu Stalinile ja Molotowile. Wene keeles kõneles tööline Adolf Paul, kes kõne järele laski elada uut wabariigi walitsust.

Punaarmee poolt tõi terwitust polkownik Jampolow. Ta rõhutas, et punaarmee pole Eestisse tulnud okupeerija ojas, waid rahu ja julgeoleku toojana. Kõneleja manitses rahwast ühisele tööle ja wastastikusele arusaamisele.

Viin jäägu kinnil

Aivaz'i tööliste nõudmisi.

Aiwaz'i tööliste üldkogu koosolekul kõneles A. Päsja keskliidu esindajana. Wastuwõetud resolutsioonides terwitati uut walitsust ja koostööd Eesti ja N. Liidu rahwaste wahel.

Ülestõstetud nõudmistes rõhutati alkoholi müügikeelu pikendamise wajadust, et wastutustundeta elemendid ei saaks häirida walitsuse ülesehitawat tööd. Lõpuks nõuti üüriseaduse parandamist ja täiendamist ning tööliskoja kaotamist.

Vaimsel alal töötajate

töölepingu seadus juba arutusel.

Sotsiaalministeeriumi komisjonis oli eile arutusel esimesel lugemisel waimsel alal töötajate töölepingu seadus, mille alla kuuluksid ajakirjanikud, kunstnikud, näitlejad, äri- ja kontoriteenijad jt. Esimesel lugemisel tehti esialgu rohkesti parandusi, mis suuremalt osalt olid redaktsioonilist laadi. Ajakirjanike kuulumine nim. seaduse alla wõib siiski weel kaalumisele tulla ning teissugune lahendust saada.

Komisjoni koosseisu kuuluwad sotsiaalministri abi L. Lüüs, dir. B. Margna, tööinspektorid A. Karlas ja J. Koppel, L. Johanson, W. Tehwe ja A. Kruuk, wiimased kaks ärisilmnijate esindajaina. Neil päewil järgneb komisjonis seaduseelnõu teine lugemine.

Uued tollid.

Tähtsamad arstimid tollist vabaks. Toll luksuskaupadelt kõrgendamisele.

Lähemal ajal walmib majandusministeeriumis tollipoliitiliste muudatusettepanek. Muudatusist on esijoones nimetada tähtsamate arstimite tollist wabastamist. Ühtlasi on kawatsus tõsta tolli luksuskaupadelt ja mõnedelt kaupadelt mõningate kohumaiste kaupade laiteks töömahu säilitamise huwides. Pealeselle on ette wõetud rida tollitehnilisi parandusi.

Toor- ja tarbeainete müügi ja hindade korraldamise määruse kawa on saadetud seisukohawõtmiseks kaubandus-tööstuskojale ja ühistegewuskojale.

Suhkru lisanormi

võib välja võtta 1. augustini.

Neljapäewal kirjutas majandusminister alla suhkru lisanormi muutmise määrusele, mille kohaselt 3-kg lisanormi wäljawõtmise tähtaega on pikendatud 1. augustini.

Saksa väed Hispaania piiril.

Pommirünnakud Briti sadamatele ja lennukitehastele.

Berliin, 28. juunil.

ETA. (DNB.) Sõjajõudude ülemjuhatus teatab: Wastawalt relwade-rahu määrustele liikusid meie wäed edasi kuni Dordogne'i piirkonnani Bordeaux'st ida pool. Waenlase nõrkade merejõudude luurelöögid Põhja-Prantsuse rannikule öösl wastu 25. juunit tõrjuti waewata tagasi. Üks allweelaew teatab 35.000 tonni waenlase laewaruumi uputamisest. Ööl wastu 27. juunit ründasid Saksa lennukid uuesti pommidega sadamaseadmeid ja lennukitööstusi Inglismaal. Üks meie lennuk ei pöördunud tagasi.

Briti lennukid jatkasid oma pommiplidumisi Lääne-Saksamaal ka sel ööl, tekitamata sõjalisi kahjusid. Paljud tsiwiilisikud said surma wõi haawata. Kaks Briti lennukit tulistati alla õhukaitsekahurite poolt ja üks meie wõitluslennukite poolt. Reinisi ületungimisel 15. juunil, sellele järgnewais läbimurdewõitlustes ja ühe kitsuse ründamisel Wogeesides paistis isiklikult wahwusega silma major Schüller, kes juhtis ühte jalawäerügementi.

Madrid, 28. juunil.

ETA. Saksa wäed saabusid täna hommikul Hendaye' juures Prantsuse-Hispaania piirile.

Inglaste sõda

Saksamaa ja Itaaliaga.

London, 28. juunil.

Briti õhuministeeriumi teatel Saksa lennukid ründasid neljapäewa ööfel mitmeid piirkondi Inglismaal, tekitades wähest kahju. Kaks waenlase lennukit tulistati alla. Itaalia sõjateates ütteldakse, et Itaalia pommilennukid ründasid korduwalt Maltat ja teisi Inglise baase. Briti peakorter Kairost teatab, et Briti lennukid on hea eduga rünnanud Itaalia lennuwälju Ida-Aafrikas.

Itaalia wäeosa katse tungida Briti-Somaalimaale, löödi tagasi. Samal ajal üks Briti wäeosa on tunginud Itaalia-Somaalimaale.

Nagu TASS Roomast kuuleb, kaalutakse seal Itaalia sõjawäe osawõttu rünnakust Briti saarte wastu.

Sotsiaalminister kõneleb ärlteenijaile.

Suur organiseerimiskoosolek Tallinnas.

Äri- ja kontoriteenijate liidu, Tallinna äri- ja kontoriteenijate ühingu ühisel algatusel korraldatakse täna õhtul kell 7 Börsi saalis ülelinnaline organiseerimiskoosolek.

Kõnelejaiks on sotsiaalminister N. Ruus teemal: „Uue walitsuse töökawa ja sotsiaalseadusi", liidu organisaator W. Tehwe kõneleb eraametnike töökaitsest ja teenistustingimustest, Tallinna kontoriteenijate ühingu abiesimees A. Kruuk selgitab eraametnike palgaolusid ja majanduslikku olukorda. O. Pärn kõneleb teemal „Töölised ja ametnikud".

Pagulane võeti vastu lillede ja lauluga

End. riigivolikoguliikme A. Abeni pidulik Tallinna saabumine. — Asub jälle organiseerima maatöölisi.

A. ABEN JÕUAB TALLINNA. Temast paremal siseminister M. Unt, vasakul — teedeminister O. Kärm.

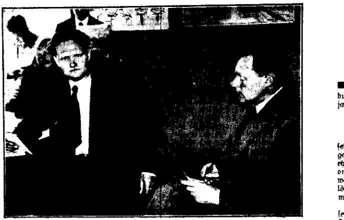

KÕNELUS PÄRAST KOJUJÕUDMIST. A. Aben vestleb „Rahvalehe" toimetusliikme J. Mihkelsoniga.

Eile hommikul jõudis Riia rongiga Tallinna end. riigivolikoguliige Aleksander Aben, kes oli mõistetud 5 aastaks sunnitööle ja viibis Stokholmis maapaos.

Balti jaama oli ilmunud teda vastu võtma mitusada inimest. Töölismuusika orkestri kõrvale oli rivistatud auvalvena rahva omakaitse rühm, kelle liikmed kandsid punast sidet kuue varrukal. Punase sideme keskel olid Eesti vabariigi värvid R. O. (Rahva Omakaitse) tähtedega. Vastuvõtjate hulgas olid siseminister M. Unt, välisminister N. Andresen, teedeminister O. Kärm ja sotsiaalminister N. Ruus, Tallinna ühishaigekassa esimees A. Pirson, linnanõunik E. Tehve ja palju teisi Tallinna kutseühingute tegelasi ja töölisvanemaid. A. Abeni ilmudes vagunitrepile mängis orkester tervitusmarssi ja omakaitserühm valvel seisakus koos rahvaga hüüdis „hurraa" ja „tere tulemast!" Anti ka lilli.

Pärast esimesi kätpigistusi astus waguni trepile wälisminister N. Andresen, kes oma terwituskõnes ütles järgmist:

„Lugupeetud kodanikud! Täna jõudis meile tagasi endise walitsuse ajal sõjaringkonnakohtu poolt 5-ks aastaks sunnitööle mõistetud kauaaegne töölisliikumise tegelane Aleksander Aben. Meie terwitame seltsimees Aben'it ja loodame, et tema kogu rahwa wabaduse ülesehitamisel wähemalt sama tarwilik on, kui siiamaani reaktsioonilisel wõitlusel (kiduawaldused)."

Wälisministri terwituskõnele wastas A. Aben järgnewalt:

„Wäga lugupeetud kaaswõitlejad! Olen sügawalt haaratud sellest soojast wastuwõtust, mis siin minule on osutatud. Ma pean aga tähendama, et weel liigutawam on astuda kodumaa pinnale, kus kõik nii imelühikese ajaga on muutunud uueks. Ma ei saanud isiklikult kaasa elada neid ajaloolisi sündmusi, mis siin hiljuti toimusid, aga ma wõisin wälismaal näha, milliselt juhtusid Eesti, kui ka kõigi Baltimaade sündmustesse Stokholmi töötaw rahwas ja Stokholmi eestlased. Meie wõime kindlad olla, et Baltimaade sündmused, eriti aga sündmused Eestis, jätsid sügawa mulje Rootsi töötawale rahwale. Mina isiklikult nägin seal suuri inimeste hulkasid ajalehtede kioskide ees, kes seisid sabas ja janunesid uudiste järele Eestist.

Ja need uudised, mis Eestist tulid, olid kõigile teretulnud.

Ma weel kord tänan liigutawa osawõtu eest ja omalt poolt püüan end samuti kui teie rakendada uue kodumaa ülesehitamiseks."

Balti jaamast sõideti autodega wälisministeeriumi, kus siseminister M. Unt'i korteris pakuti saabunule hommikeinet lähemate kaastööliste ringis. Pealeselle asus Aben tutwuma wahepeal toimunud sündmustega ja külastas E. Töölisühingute Keskliitu, kus ta samuti pidulikult wastu wõeti ja südamlikult terwitati.

Hiljem jagas A. Aben oma muljeid ajalehtede esindajatega, tähendades, et wiimaste päewade sündmused tunduwad nagu uskumatuna.

Aben oli juba möödunud reede õhtul juhuslikult tuttawas perekonnas wõõrsil wiibides raadio kaudu kuulnud Eesti sündmuste käiku. Samal õhtul jaadi raadio kaudu teada ka uue walitsuse koosseis.

Kuigi oli tahe wiiwitamatult Eestisse sõita, siiski tuli mõned päewad wiiwitada wajalikkude dokumentide hankimisega. Nagu kuuldub, olewat praegu Rootsis weel mõningaid eestlasi poliitilistel põhjustel, kuid nende kohta pole lähemaid teateid.

Meie sündmused äratasid Rootsis kõige suuremat tähelepanu, jutustab Aben.

Awaldati lehtedes kirjutusi, eritelegramme suurte pealkirjadega ja inimeste sabad olid ajalehtede müügikohtade juures. Sündmusi kommenteeriti aga wäga tagasihoidlikult.

Üldine suhtumine Eestisse on Rootsis nüüd tunduwalt muutunud, wõrreldes näiteks talwega ja endise walitsuse ajaga. Endist rezhiimi waadeldi kui reaktsioonilist ja kritiseeriti tugewasti. Eriti heideti ette poliitilise ja kutseühingute tegewuswabaduse puudumist. Rootslaste tähelepanuawaldusena wõiks mainida ka seda, et minu Rootsi saabumisel awaldasid ajalehed pilte ja kirjutusi Eestis walitsewa olukorra kohta.

Rootsis wiibimise kestel oli Aben asunud kogu aeg Stokholmis. Ülalpidamist sai ta poliitilise põgenikuna osalt riigilt ja kutseühingutelt. Hiljem tuli Rootsi ka ta abikaasa ja asus seal modistina tööle. Rootsi walitsuse lahkel wastutulekul sai ta seal tööloa, mida wajab wälismaalane Rootsis töötades. Maatöölisena asusin oma jaoks wäikest aiapidamist korraldama. Suurem osa aega kulus puhkuseks ja õpingute jatkamiseks.

Rootsis tehakse praegu suurt propagandat aiapidamise arendamiseks. Rahwast kutsutakse üles mitte enam lilli kaswatama, waid tarwilikke aedwilju. Põllumajanduses walitses tööjõu-puudus. Kuigi Rootsis kehtib töösunduse seadus, pole seda senti tegelikult rakendatud. Kutseühingud ja teised põllumeeste organisatsioonid teewad pingutusi, et inimesed wabatahtlikult siirduksid põllutöödele. Pühapäewal sõidetakse jalgratastel maale tööle ja

noorte suwilaagrid pole enam ajawiitekohtadeks, waid need on kujunenud tegelikult töölaagriteks.

Rootsi kutseühingutes on praegu peamiseks küsimuseks tööliste juhtimine ühelt tegewusalalt teise. Eriti suur on tööpuudus ehitustööliste hulgas, kellest 50 protsenti on tööta. Kutseühingutesse jatkub kõigele waatamata liikmete juurewool ja aasta lõpuks arwestatakse Rootsi keskliidu liikmete arwu 1 miljonile.

Wiimasel ajal on Rootsis rahwas üldiselt rahunenud ja Taani ning Norra ja Islandi töölisliikumistegelastega peetakse sidet. Nimetatud maade esindajad wõtsid alles hiljuti osa ühest Stokholmis toimunud tööliste konwerentsist.

Poliitiliste põgenike olukorda on raskendatud spionaazhi kartusel. Wälismaalaste kohta on üldse rida kitsendusi kehtima pandud. Neil on keelatud rongidega ja autodega sõita jne. Rootsist wäljasõiduks aga ei tehta takistusi.

Hingeliselt mõjub pagulaselu üldiselt rusuwalt,

kuigi mina oma iseloomu tõttu selle all eriliselt ei kannatanud.

Riias terwitasid mind sealsed töölistegelased. Linnas peeti rida miitinguid, ja juhuse tõttu nägin ühte läti maatööliste rongkäiku punaste lippudega Riia lähedal.

Edaspidise tegewuse kohta on praegu raske midagi kindlat wäljendada, kuid igatahes on mu peamure pühendatud maatööliste organiseerimisele. Üleriigiline maatöörahwa ühisuse tegewus peatati 1934. a. Kuna maatöölised moodustawad suure osa meie rahwast, samuti wäikemaapidajad, siis tuleb nende organiseerimisele pühendada erilist tähelepanu.

Westlus Abeniga toimus maatööliste ja wäikemaapidajate kojas, kus praegu käib hoogne organiseerimistöö ja maalt oli tulnud linna rohkesti maatööliste esindajaid.

Kummist päästekrae

hoiab uppumisest ja abistab ujumaõppimisel.

Patenteeritud päästekrae on täispuhutav ja tühjana hõlpus kaasas kanda. Hoiab veepinnal ka raskemaid inimesi. Ei takista ujumist, pole ebamugav, vaid ümbritseb kaela nagu s o e s a l l. Saadaval mitmes värvis.

K-ü. „RAHVAÜLIKOOL"

Tallinn, Harju 48, Pärnu 10.

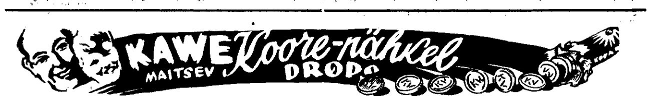

Valev Uibopuu.

Lugusid Narva, Koiva ja Pärnu jõgedelt.

14

Terwe karawan oli jõudnud eessõitjaile järele ning „karawantsik" ülejäänud meestega oli saanud ulualuse ühes naabertalus. Peetrit huwitas, kuidas Willem oli päästnud oma „malatsi" politsei käest.

„Mis seal ikka," seletas Willem lööpiwalt, „ütlesin, et kas annate ühe oma mehe mulle poisiks, wõi maksate mulle wiiwitusraha, kuni oma protokollid jutti ajate... ning siis laskis juba parem poisi tulema."

„Malatsi" oma jutust aga selgus, et ta oli tagaajajate eest joosnud wõsasse, sealt hüpanud jõkke ja ujunud parwe juure. Sel ajal, kui teda ülalpool otsiti, nihkis ta parwel juba rahulikult teistele järele.

Kuid peale Willemi polnud enam kellelgi lööpimislusti. Konutati wailides pingil seni, kui peremees tõi weel lisaks tewadist rõskunud põhku ning mehed said end surmwäsinuina sirutada pikali.

Järgmisel hommikul polnud ilm põrmugi paranenud. Mehed tõusid roidunud kontidega, ajasid koorikuks kuiwanud riided selga ja asusid tukaseina teele jõe äärde. Seal ootas ka „karawantsik" oma meeskonnaga, kelle nägudelt wahtis semasugune tüdimus.

„Nüüd on asi nii," ütles Willem „karawantsikule" otsustawalt, „et oleme oma konte küll sedawõrd leotanud, et ilma rohitsemata ükski parw enam edasi ei sõida..."

Mehed mõistsid, kuhu Willem oma tähendusega wihjas, ja kiitsid ta juttu ümiseides heaks. Mõne tunni wõrra eespool asus Liigati paberiwabriku juures parwepoistele tuntud weiniwabrik, kus tehti ja müüdi Lätimaa odawaimat weini, mis tollal maksis üks latt pudel ja mida selle järgi kutsuti „latu wienu", läti wein. Harwa leidus parwi, mis tollest wabrikust peatuseta mööda sõitsid.

„Millest siis wabrik elab, kui meie sinna sisse ei lähe?" küsis nüüd Willem, kuna ta wurrude otsast tilkus wihmapiisku.

„Karawantsik" urises midagi nina alla, kuid nägi siis, et ei ole pääsu, ja lausus: „Ainult üheks tunniks, olgu. Ma ise jään parwede juure walwama, aga olge tapsed..."

Ta oli ihne mees ega tahtnud kuhugi kaasa tulla, kus oleks pidanud tegema kulutusi. Pigem ta istus paigal ja konutas laswõi woolawas wihmas.

Selle lubatud wahemaandumise tõttu karawan sõitis wälja oma järjekorras — „karawantsik" kõige ees, siis Aleks, Kerenski ja Willem ja edasi teised. Meeskond oli muutunud ekslootawait pisut wirgemaks ja toimekamaks ega hoolinud enam suurt endiselt woolawast wihmast.

Liigati paberiwabriku kohal oli nagu ikka parwi kaldas kinni, kelle mehed tulid ja läksid, mõned juba jorutades laulu wõi waarudes sisewõetud alkoholihulgast. „Karawantsik" kinnitas weelkord, et lubatud on kulutada ainult üks tund, ja wõttis kontrollimiseks wälja oma wana õhukese hõbekella, jäädes ise istuma parwe aerupulile, nagu ei tähendaks talle selline kõrrailm kõige wähematki. Mehed aga siirdusid „wabriku" poole. Kõige taga lonkis „Kerenski", kuid tal oli kogu aeg silme nagu hobusel, kes teiste hulgas pandud ohelikuotsa tallama ümber roskelt weetawa masina. Ta silmad olid wäsinud ja habetunud lõua mustade karwade hulgast paistis laikudena halli, nagu oleks hallitus haaranud kogu ta keha.

„Kerenski" surm Koivas.

Teati, et „Kerenski" polnud suurem alkoholisõber, kuid seekord ta ainsana suutis endale teiste meeste hulgas tunni ajaga wõtta liiale liigse hulga, nii et ta tagasiteel kõndis wistisjalu ja ümises omaette. Ta ei rääkinud palju, kuid tunnistas kõrwalt nagu mingi kawala muigega Aleksit ja ütles:

„Sa oled mu poja nägu — hoia ilusti mu nuga, selle kinkis Aljosha..."

Noor parwepoiss waatas kaaslast kummastuses, sellist imelikku inimest närudes ja kuldhammastega polnud ta kunagi näinud. Ronides oma parwele „Kerenski" komistas ja kukkus kahe „plenitsa" wahele, jäädes sinna küünarnukkide najale kõikuma nagu kell. Kuid ta ei suutnud end wälja kiskuda, nii et teised pidid appi ruttama ja ta tikkuma kogu parwele winnama. Külm wesi aga näis meest karastawat ja ta lõi rahkesti pea püsti, hakates minekuks käsutama oma „malatsit". Nii tuligi, et „Kerenski" esmakordselt sõidu kestel wees oma parwega weele esimesena. Talle järgnes Aleks.

Peatselt lähenes üks Koiwa suuremaid käänakuid, kuid küllalt paras ilma äparduseta läbisõiduks, pealegi weel kõrge weeseisu juures. Oma imestuseks noor parwepoiss nägi, kuidas wana-parwetaja „Kerenski" ees oma „malatsile" midagi kästiwalt hüüdis, see aga jahmunult püsti tõusis ja tõrjuwa käeliigutuse tegi. Oli seal midagi juhtunud? Ei kuulnud poiss sõna? Samal silmapilgul „Kerenski" haaras aerupuu ja hüppas tugewa mehehooga seda käes hoides kaldale ning wajutas selle „kündes" maasse. Oli wõimatu mõista, milleks see sündis. Parw tegi järsu nõksatuse, waier wedas pinguli ning kündew wenelane tõsteti hetkeks õhku. Mees aga ei lasknud puud lahti, waid sellele kõigest jõust peale wajutades hakkas lohisema jõe poole. Ta komistas ja kukkus, waier näis keerduwat ta jalgade ümber, ning siis tuli meeletu sõit jõe poole, otsekui jalgrauda rippuma jäänud rattaniruga. „Malats" parwe otsalt tõstis hädakisa. Samas segilöödud parw hakkas ligimema wastaskaldale. Oma parwe edeosale joosnud Aleks püüdis käsi suu ääre torru tõstes hüüda, et „malats" parwel tõstaks esimese aeru pakult wälja — see oli põrkumas wastu kallast ja oleks wõinud purunedes wigastada poissi. Samas aga waierisse jäänud „Kerenski" kadus kohisedes wette, rida mulle ta järel tähistas surmatee, kuhu teda wedas ta oma parw.

Järgmisel parwel tuli kiiresti hakata „sündmuspaika" otsima. Esimene parw oli joosnud ninaga kaldasse ja peatunud, kusjuures poiss oli õigeaegselt saanud aerupuu wälja tõsta. Ka kõik teised parwed peatusid järjest ning alles selle järele jaadi „Kerenski" laip ühes aerupuu waieriga weest wälja tõmmata. Ta lebas kaldal, siniue kuuenäru täis walget Koiwa põhjaliiwa, terastrois mässunud jalgade ümber. Nuttew „malats" seletas, et mees enne sündmust olnud järsku otsekui peast segi, andes põhjusetult käsu otse kaldasse sõitmiseks. Nii mõnelgi teisel tulid seda armetut weest tikkuwat kogu waadeldes pisarad silmi, kuid sellest haledusest aitas üle kellegi murelik tähendus:

„Kahju ainult neist kuldhammastest..."

Wõõrastelt mööduwailt parwedelt küünitati uudishimulikult kaelu, kuid ükski ei peatunud. „Karawantsik" kraapis murelikult kukalt. Oli juhtunud ettenägematu ja rumal wiiwitus. Uppunu tuli anda kohaliku politseiwõimu korralduse ja siis oli muret weel uue parwepoisi leidmisega. Selgus aga, et politseinik elas ligiduses ja et weiniwabriku juures oli küllalt lonkimas oma parwe kaotanud mehi, kes tahtsid teenistusse tulla. Nii jäi „Kerenski" külaergse wiiwituse järele lamama, kaetud wana kotinäruga, ja uus mees astus tema parwe turjale. Nõnda oli lõppenud ühe Peterburi miljonäri elukäik.

Katastroof silla juures.

Selle masendawa mulje all asuti raskemale osale teekonnast. Ees ootas järsu käänaku taga Liigati sild, millest läbisõit polnud kunagi kerge olnud. Tawaliselt asusid siin esimesele parwele kõige wanemad ja kogenenumad parwepoisid ning seekord „karawantsik" loobus eessõitmisest, lastes Sakja Willemi enda asemele, kelle aastad kui ka Koiwa tundmine ületasid tema omad. Paaripäewane sadu oli tõstnud ennegi kõrget weepinda, ja nagu hiljem silla juures selgus, oli weeseis nüüd rekordne, mida ka kõige wanemad parwepoisid ei mäletanud — terwelt 2 meetrit üle normaalse.

Koiwa on tuntud wäga tujuka jõena wihma suhtes. Lugematud ojad ja kraawid toowad temasse taewast langenud märga ja weepind tõuseb sõna tõsises mõttes silmanähtawalt. Kuid mitte üksi järsk weetõus ei ole Koiwa iseärasuseks, waid weel wooluse muutused, mida sissetulewad ojad esile kutsuwad. Ning see juba on parwepoistele palju murettekitawam asjaolu, tehes parwe juhtimise raskeks ja üllatusterikkaks. Sellise wooluse juures kiiresti kihutawat parwe täpselt sillawahedest läbi juhtida on suur kunsttükk, mis alati ei õnnestu ka wanadel sõitjail.

Wenelase uppumissurm oli kõige raskemini mõjunud Aleksisse, kes kandis oma taskus kadunu luupeaga nuga. Kihutades teise parwega suures woolustes Willemi kannul, wiirastus talle ikka ja ikka kadunud wenelase aimuslikke kõnekatkendeid. Selle mulje all paistis kogu maailm morn ning must. Imelik oli waadelda wihmast leotatud kaldaid, kuid iseäralik weel, et neil kallastel seisis palju kinniküntud parwi, mille mehed sõitjaid otsekui kummastuses wahtisid. Otse jõekäänaku juures keegi hüüdis:

„Kuhu te, hullud, sõidate, sild on kinni!"

Polnud wõimalik mõista hüüde tähendust. Kuid eespool pidi olema midagi juhtunud. Kuna ees sõitis aga wana wilunud Willem, kes teed pidi tundma, siis ei jäänud muud kui talle järgneda. Pöördudes käänaku tagant wälja, awanes aga pilt, mis wõttis noorte parwepoiste põlwed nõrgaks: sild kubises inimestest, need jooksid seal, pootshaagid käes, edasi-tagasi, ja nähes uusi parwi liginewat, tõstsid meeletut kisa, millest esialgu ei suutnud eraldada sõnu. Silla kõik awad aga olid täis purunenud parwede rususid, mille palgid end suures woolustes olid ajanud püsti wastu jäämurdjate seinu. Polnud aga mingit peatumiswõimalust ja mõlemad parwed liginesid parajas wahemaas sillale, otsekui oma saatusele, mida walmistas ette kaldal ja sillal olijate kisa. Silla keskel näis rusude wahel olewat siiski wäike renn waba wett ning ees sõitew Willem juhtis oma parwe suure külmawere ja täpsusega sellesse. Waba tee aga oli lootusetult kitsas ja silla alla tormanud parw jäi poolest saadik purustatud külgedega silla awasse kinni. **(Järgneb).**

Torm lennutas inimesi ja maju.

Orkaaniline tormihoog läbi Eesti. — Kümneid maju purustatud, aineilsed kahjud suured.

Järvamaal purustas äkiline orkaaniline tormihoog Järva-Jaani alevikus insl. Paul Pentrele kuuluva Järva suurveski katuse, haarates sellest kaasa üle poole. Neljakordse, umbes 16 meetri kõrguselt hoonelt

tiskus tormi-iil ära 120—130-ruutmeetri suuruse osa plekk-katust ja paiskas selle 50 meetrit eemale

vastu pagar Peeter Mäe maja nurka.

Lendavad katusetükid purustasid elektrijuhtmeid, nii et alevik oli osaliselt ilma elektrivooluta.

Veskiomanik insener Pentre viibis ise veski õuel, kuid jäi vigastusteta, kuigi tormi õhk paiskas ka lauda veski õuel asuvast lauavirnast. Pentre kahju on 1500 kr.

Samas alevikus pandi tähele, kuidas

torm kergitas Uhmeri maja kivikatust mitu korda,

kuid raske katus vajus jälle tagasi alla ja jäi tormist laiali pillutamata.

Väinjärve vallas Kõhmu külas lammutas torm Johannes Selteri 40 meetri pikkuse hoone, mille keskel oli rehetuba ja mõlemal pool otsas küün.

Torm paiskas katuse 60—70 m kaugusele

ja surus ka küüni seinad kokku.

Talupulane Aleksander Vaar oli koos teenijatüdruku Otsakuga hobusel põllult koju tulemas ja tahtis sõita küüni. Enne seda tõstis aga tormihoog sulase ja tüdruku koos vankri põhilaudadega vankrist välja ja paiskas eemale maha. Selteri kahju on 1000 krooni.

Samas tegi torm rusuhunnikuks August Graubergi kuuri, mille juures rusude alla jäi ja sai vigastada põllutööriistu ja -masinaid. Graubergi kahju on 800 kr.

Kapu asunduses kannatas tormi hävitustöö all kõige rohkem Joosep Steinbergi elumaja, mis oli ühise katuse all rehetoa ja talliga.

Tormihoog viis hoonelt katuse täiesti ära,

lükkas ümber korstna ja osaliselt paiskas laiali ka seinad.

Elumaja osast jäid seinad ja lagi paigale. Taluomaniku kahju on 2000 kr.

Täielikult purustas torm Eduard Aju puust sõrestikule ehitatud küüni, mis valmis sai alles läinud aastal.

Hoonest jäi järele ainult rusuhunnik.

Ed. Aju kahju on 1000 kr.

Vajangu vallas Kõde külas purustas tuul Helmestele kuuluva küüni, Kuivakaare asunduses Keeroja küüni, Kerguta külas Strandmani küüni, Rakke vallas Saare küüni, kuna samas vallas

Nõmmkülas torm surus kokku vana koolimaja ühe otsa.

Viljandimaal Kabala vallas Laeva külas oli tormihoo märatsemise keskpunktiks Ilmjärvele kuuluv Käti talu. Seal

pillutas torm laiali kõik talu hooned

peale elumaja, mis pidas tormi survele vastu.

10.000 kr. rahekahjusid.

Järvamaal Võhmuta vallas Roosna-Alliku asunduses hinnati paar päeva tagasi olnud rahesaju kahjusid. 38 põllupidaja kahjud rahe läbi hinnati 10.000 kroonile.

Ka Virumaal . . .

Virumaalt käis kolmap. õhtupoolel üle äge tormihoog ühes ägeda äikesega. Rakvere vallas Mädapea külas viis tormihoog ära Richard Kumari talu rehehoone katuse. Peremees oli õues ja pidi võimetult pealt vaatama, kuidas torm tõstis katuse ühes sarikatega hoonelt ja paiskas laiali. Kumari kahju on 1000 kr.

Einelaud

LAI 1.

Maitsvad ja toitvad söögid.

Lõunad kl. 1—6.

Välisdiplomaatide vastuvõtt välisministri juures.

N. LIIDU SAADIK EESTIS K. NIKITIN (paremal) välisminister N. Andreseni juures.

Eile kella 11-st alates toimus kõikide Tallinnas viibivate välissaadikute ja esindajate vastuvõtt välisminister N. Andreseni kabinetis. Iga saadik viibis välisministri juures kümme minutit. Täpselt kella 11-ks ilmus esimesena kohale paavsti nuntsius ja diplomaatilise korpuse vanem Mgr. Antonino Arata.

Järgmisena tuli Leedu saadik ja tegelik diplomaatilise korpuse vanem nuntsiuse äraolekul B. Dailide. Siis järgnesid Soome saadik P. J. Hynninen, Türgi saadik O. Nuri Batu, Itaalia saadik V. Cicconardi, Saksa saadik dr. H. Frohwein, NSVL saadik K. Nikitin, Prantsuse saadik R. le Saulnier de Saint-Jouan, Briti saadik W. H. Gallienne, Rootsi esindaja S. Hellstedt, Taani aj. esindaja I. Ohnf, P.-A. Ühendriikide aj. esindaja W. A. Leonard, Jaapani aj. esindaja S. Shimado ja Läti aj. esindaja I. Filholds.

Peale paavsti nuntsiuse olid kõik teised saadikud ja esindajad talviilis.

„Ütlemised" endiste sõjaliitlaste vahel.

Prantsuse valitsus protestib Briti hoiaku vastu. Mõlema riigi suursaadikud lahkusid oma kohtadelt.

London, 28. juunil.

ETA. Reuteri diplomaatilik korrespondent teatab, et Prantsuse suursaadik Londonis Corbin on esitanud Prantsuse valitsusele lahkumispalve. Corbin on lahkunud suursaadiku kohalt isiklikel kaalutlusil. Corbin pühendas oma elu ja töö Inglise-Prantsuse koostöö ideele. Ent viimased poliitilised sündmused on teinud võimatuks jatkata temal seda ülesannet, vähemalt ametlikult.

Bordeaux, 28. juunil.

ETA. (Reuter.) Prantsuse välisminister Baudoin seletas eile, et Prantsuse valitsus ei kavatse kohe asendada lahkunud Prantsuse suursaadikut Corbini, vaid et esialgu jääb Londoni Prantsuse asjadeajaja. Edasi Baudoin ütles, et Prantsuse valitsus on esinenud Londonis protestidega Briti valitsuse hoiaku vastu Prantsusmaa suhtes. Samuti Baudoin ütles, et Briti suursaadiku ärakutsumine Prantsusmaalt on veelgi toonitanud sellist Briti hoiakut, mis on põhjustanud protestide esitamise. Briti poolt on seletatud, et Briti suursaadiku reis ja äraõit olevat vaid lühiajaline, kuid suursaadikuga lahkusid ka kõik teised Briti saatkonna liikmed.

Neil põhjusil esitas lahkumispalve ka Prantsuse suursaadik Corbin, ütles Baudoin.

Churchill ei väljenda inglaste tõelisi tundeid.

Bern, 28. juunil.

ETA. (DNB.) Prantsuse välisminister Baudoin seletas ajakirjanduse esindajaile muuseas, et tema arvates Churchilli hiljutine kõne ei ole väljendanud Briti rahva tõelisi tundeid. Baudoin ütles, et Churchilli poolt omaksvõetud hoiak on Prantsusmaal esile kutsunud imestuse. Prantsuse valitsuse poolt on Londonis tõstetud protesti.

Inglise hoiakut rõhutati veel Briti suursaadiku ärakutsumisega 3 päeva eest. See sõit pidavat olema lühiajaline, ent koos suursaadikuga on ära sõitnud ka kõik suursaatkonna liikmed. Prantsuse suursaadik Londonis Corbin, kes on arendanud pikaajalist tegevust Prantsuse-Briti lähendamiseks, on neis oluorris seletanud, et ta astub oma kohalt tagasi. Prantsuse valitsus ei kavatse teda viivitamatult asendada. Ent ta jätab Londonisse asjadeajaja, ütles Baudoin.

Lätis algab kodade likvideerimine.

Ametnikud vabastati tööteenistusest. Uue valitsuse korraldusi.

Riia, 28. juunil.

ETA. (Leta) Valitsus võttis vastu seaduse käikide kutsekodade likvideerimiseks. Likvideerimine teostatakse järk-järgult vastavate ministeeriumide poolt. Kodadele alluvad ühingud jäävad püsima, kuid need reorganiseeritakse.

Edasi valitsus tühistas endise valitsuse otsuse, mille järele kõik riigi- ja omavalitsusametnikud ja -teenijad olid kohustatud veetma oma puhkuse maal tööteenistuses.

Avaldati seadus töökomiteede asutamiseks kõigi majandusharude asutustesse ja ettevõtteisse. Need komiteed kaitsevad töövõtjate huvisid administratsiooni ja töölohtade omanike juures.

Läti krediitpanga senine direktor Bersinsh vabastati ametist. Samuti on vabastatud ametist Läti telegraafiagentuuri direktor Richard Bersinsh.

Riia senine prefekt Jaunarais on nimetatud siseministeeriumi politseinõunikuks. Uueks prefektiks on nimetatud Sergants.

Sõjaminister kindral Dambitis korraldas eile pärast lõunat ohvitseridekiubis vastuvõtu Lätis asuvate N. Liidu vägede ülema kindralleitnant Kuznetsovi auks.

Politsei ohvri matus.

Riia, 28. juunil.

ETA. (Tass.) 24. juunil toimusid Paul Krishi matused, kes surmati politsei poolt, kui viimane püüdis relvadega laiali ajada rahvahulka, kes oli tulnud tervitama punaarmeed tema saabumisel Riiga. Matuserongkäigust võttis osa mitukümmend tuhat Riia töölist.

Loomad riigimetsa.

Maal suur puudus loomasöödast. Väikemaapidajate palve.

Üleriikliku maatöörahva ühisuse juhatus otsustas saata põllutööministrile kirja, milles juhitakse tähelepanu sellele, et põllumajandusele ebasoodsa kevade ja kestva põua tagajärjel on heinasaak peagu täielikult ävardunud. Väikepõllupidajad on sattunud eriti raskesse seisukorda karja suvise sööda suhtes. Paljudes kohtades loomad otse nälgivad.

Eeltoodud asjaoludel palutakse põllutööministrit korraldust teha, et põllupidajail, eriti aga väikemaapidajail, lubataks loomi karjatada riigimetsades neis kohtades, kus ei ole istandusi ja kultuure. Karjatamise lubasid tuleks anda välja metsaülemate ja metsnikkude poolt lihtsustatud korras.

Nõutakse a.-s. „Kopli Kinnisvarade" juhatuse vallandamist.

A.-s. „Kopli Kinnisvarade" tööliste üldkoosolekul nõuti aktsiaseltsi senise juhatuse (P. Siiakk, A. Maramaa, V. Paavel ja J. Lepp) tagandamist ja aktsiaseltsi muutmist puhtriiklikuks asutuseks. Veel nõuti tehnik A. Käo ja korteriosak. juhat. T. Leeti vallandamist. Seletusi poliitilise silmavilgu kohta andis O. Pärn.

Koosolek saatis tervitusi uuele valitsusele ja punaarmeele.

Ülelinnaline tööliskoosolek Tartus.

Neljapäeval peeti Tartus „Vanemuises" ülelinnaline tööliskoosolek, kus kõnelesid rahvasaadik Kristjan Jalak, dr. V. Hion, Tartu tööliseühingute kesklidu sekretär O. Hirsch, poliitiline vang Sassi, tööline August Hint, kirjanik Mihkel Jürna ja rida teisi.

Kristjan Jalak teatas, et tal on Tallinnas viibides olnud pikemaid kõnelusi praeguse vabariigi valitsuse liikmetega ja temale jäänud mulje, et praegune valitsus väärib tööliste täielist usaldust. Ka teised kõnelejad kutsusid töölisi toetama praegust valitsust.

Palganõudmine Narva kalevivabrikus.

Nõutakse ka kogukonnamaksu kaotamist.

Narva kalevivabriku rahvamajas peeti kolmapäeva õhtul sama käitise tööliste üldkoosolek, mille päevakorra tähtsamaks punktiks oli palgaküsimus. Ühel eelmisel koosolekul kalevivabriku töölised võtsid vastu otsuse nõuda ühtlasel alusel kõigile töölistele 10 senti tunnis juure. Vabrikuvalitsus ei leidnud aga võimaliku olevat nõutud määral palkasid suurendama ning pakkus omalt poolt 2 senti. Nüüd koosolek otsustas üksmeelselt pakutu vastu võtta, kusjuures see tuleks arvestamisele elukallduse lisatasuna. Liiaks sellele otsustati veel nõuda 10 senti tunnis põhipalgale juure. Praegu on siin meestööliste palk 30 senti ümber tunnis ning naistöölistel 26—27 senti. Koosolekul tähendati, et kohalikud kaupmehed on nobedad kohe hindu kergitama, kui kuulevad, et töölistele on palka juure pandud ja see asjaolu sunnib töölisi peale palgalisa saamist kiiresti jälle uue nõudmisega esinema, et pidada enam-vähem sammu elukallduse tõusuga. Seejuures peavad töölised oma nõudmistega ikka sabas sörkima, kuna kaupmehed tõstavad hindu enne. Avaldati soovi, et selline ebaloomulik olukord enam ei jatkuks.

Rohkesti sõnavõtte kutsus esile kogukonnamaksu küsimus, kuna selle maksukohustuse õiendamine tekitab töölistele raskusi. Võeti vastu resolutsioon, milles nõutakse kogukonnamaksu kaotamist. Koosolekust võttis osa ligi 400 töölist. Kalevivabriku tööliste üldarv küündib praegu üle 600.

„Isamaaliit" suleti

Arendas eesti rahva huvide vastast tegevust. — „Isamaaliidu" kaudu korraldati valimistulemuste võltsimisi ja ähvardati teisi kandidaate.

26. juunil siseminister M. Unt sisekaitseülema ülesannetes kirjutas alla järgmisele otsusele:

Ühing „Isamaaliit" on oma tegevuses kaldunud kõrvale registreeritud põhikirjas ettenähtud sihtidest ja on asunud oma tegevuses poliitiliste eesmärkide taotlemisele ning ainupoliitilise erakonnana arendanud eesti rahva huvide vastast tegevust. Ühtlasi on tähendatud organisatsiooni kaudu korraldatud korduvalt valimistulemuste võltsimisi ja ühingu tegelaste poolt ähvardatud teisi ülesseatud kandidaate.

Eeltoodut arvesse võttes ja käsitades kaitseseisukorra seaduse (RT 1938, 40, 365) § 20 p. 10 otsustasin sulgeda ühingu „Isamaaliit", registreeritud siseministeeriumis 22. veebruaril 1935. a. nr. 4571 all ja kustutada see ühingute, seltside ja nende liitude registrist, ning ühingu vara likvideerida ühingute ja nende liitude seaduse § 19 ettenähtud korras.

Otsuse kuulutamise panen Tallinna-Harju prefektile ja täitmise kõikidele prefektidele, kellel võtta ühingu, samuti ühingu ringide, osakondade ja teiste organite vara hoiule kuni likvideerimiskomisjoni määramiseni.

Tööliste koosolekuid maal.

Jaanipäeval toimus Abja-Paluojal rahvakoosolek, kus kõnelesid J. Savi, J. Sakkeus ja A. Muru. Koosolekul võeti vastu otsus, milles avaldatakse poolehoidu ja tervitatakse uut vabariigi valitsust. Rahvakoosolekust võttis osa umbes 500 inimest.

Samal päeval toimus teine koosolek Vana-Karistes, umbes 100 inimese osavõtul. Kõnelesid J. Savi, Tilla ja A. Jutkar. Langenud töölisliikumise tegelast J. Sooni mälestati püstitõusmisega.

Mõlema koosoleku poolt saadeti tervitustelegramm vabariigi valitsusele.

23. juunil toimusid tööliskoosolekud Petseri vallas Zalesje ja Delfinski rahvamaja ruumes. Kõneles N. Slokov. Koosolekul võeti vastu otsus, milles Petseri valla töörahvas tervitab uut valitsust.

Tööliste organiseerimine Valgas.

Neljapäeval saabus Valka Eesti tööliseühingute keskliidu volinik Kristjan Kukk, kes hakkab organiseerima Valga linna ja maakonna töölisliikumist.

Valgas moodustatud töörahvakomitee arvates tuleks kõik Valga töölised koondada ühte ühingusse.

Ümberkolimise toetus

makstakse eraisikuile välja omavalitsuste kaudu.

Nagu eile teatasime, makstakse kodanikele, kes seoses sõjavägede majutamisega peavad lahkuma oma korteritest, toetust perekonnalistele Tallinnas ja Nõmmel 50 kr., mujal 40 krooni, üksikutele Tallinnas ja Nõmmel 30 krooni, mujal 20 krooni. Valitsuse otsusega on see korraldus maksev ainult isikute suhtes, kes muudel alustel ei ole õigustatud ühekordset toetusraha saama. Sõjaväelastele ning riigi- ja omavalitsusteenijatele, kes muudel alustel saavad toetusraha vähemal määral, kohaldatakse seda otsust.

Toetused makstakse välja riigiasutustes teenijatele riigiasutuste, muudele omavalitsusta kaudu.

Ühistegevuskoda on vaja säilitada.

Kuna viimasel ajal on liikvel mitmesuguseid kuuldusi kodade tegevuse säilitamise ja nende lõpetamise kohta, seletas ühistegevuskoja esimees A. Kask meie lehe esindajale, et ühistegelised ringkonnad näeksid hea meelega oma koja tegevuse jatkamist.

Ühistegelased on ise koda soovinud ja koda pole asutatud kellegi poolt pealesurutuna. Ühistegelased vajavad koda tsentraliseeriva keskusena. Seni pole koja tegevuse suhtes tulnud ilmsiks kaebusi ega väärnähteid.

Mis Narvast kuulda.

Käitise kontorid töölistelt liikmemaksu kasseerima.

Tekstiiltööliste ühingu liikmemaksu sissekasseerimise hõlbustamiseks on otsustanud ühingu Narva osakond panna kehtima korralduse, mille kohaselt liikmemaksu hakatakse töölistelt vastu võtma ka käitiste kontorites palgapäevadel. Selles asjus oli kohalikul töölisjuhil Arn. Treibergil kõnelus Kreenholmi vabriku dir. Simensoniga, kes andis ka selleks oma põhimõttelise nõusoleku.

Narva suur kosk suletakse veepuudusel.

Sademete vähesuse ja kuumade ilmade tõttu on veeseis Narva jões viimastel päevadel langenud õige tuntavalt, mispärast on kaalumisele võetud Narva suure kose sulgemise küsimus. Väiksem kosk on suletud vee-energia säästmiseks juba alates möödunud sügisest.

Käitisvanemate ühine koosolek Narvas.

Tekstiiltööliste ühingu Narva osakonna ruumes peeti kolmapäeva õhtul kohalikke käitiste töölisvanemate ja ühingu usaldusmeeste ühine koosolek, kus tutvustati koosolijaid praeguse poliitilise olukorraga ning kaaluti, kuidas otstarbekamalt teostada tööliste organiseerimistööd. Koos oli üle 40 inimese.

Tööstuskooli hoone remondis.

Narva linnavalitsuse korraldusel asuti korrastama hiljutise suure tulekahju ajal kannatada saanud Narva tööstuskooli rauatööosakonna hoonet

SPORT

Koolisundus 15-da eluaastani

Edasiõppimise võimalused vaesele, kuid andekale. Keskkoolide ja gümnaasiumide võrk ümberkorraldamisele. Uued alused kunstnike registreerimisele. Murdeuurimise instituudile pandi krediitide andmine seisma.

Ühenduses isikute muudatusega haridusministri kohal on nüüd kiires korras antud käik mitmetele põhilise iseloomuga eelnõudele hariduselu alal. Esimesena on wõetud läbiwaatamisele

koolisunduse pikendamise eelnõu kuni 15. eluaastani, senise 14. eluaasta asemel.

Kuna eelnõu koostamine oli teoksil ministeeriumis juba warem, siis on oodata selle esitamist wabariigi walitsusele juba lähemail päewil. Praegu on koostamisel kalkulatsioonid selle kohta, mil määral on suurenemas ühenduses koolisunduse pikendamisega ühe aasta wõrra ministeeriumi eelarwelised kulud algkoolile.

Koolisunduse pikendamine on seoses algkooli lõpetamise protsendi suurendamise küsimusega, kuna praeguse koolisunduse kestwuse juures ei lõpeta algkooli olemasolewail andmeil kuni 40 protsenti noori. Nagu haridusminister J. Semper oma waremas jutuajamises ajalehtede esindajaile tähendas, tahab ta astuda radikaalseid samme,

et kuueklassiline algkool saaks selleks hariduse miinimumiks, mis peab olema igal Eesti wabariigi kodanikul.

Õppejõudude poolest ei peaks koolisunduse pikendamine tekitama mingeid raskusi, kuna järjest wähenewa algkooliõpilaste arwu tõttu on wabade õpetajate reserw eelolewaks sügiseks ümmarguselt 80 õpetajat. Algkoolisunduse pikendamisega leiaksid mainitud õpetajad rakendamist. Eelnõu tahetakse ellu wiia juba eelseiswa kooliaasta alguks.

Samaaegselt on ministeeriumis üles tõstetud kehwemate õpilaste toetamise küsimus algkoolis, keskkoolis ja gümnaasiumis. Nagu näitawad uurimused, on õpilaste wähene edasijõudmine koolis suurel määral tingitud ka nende majanduslikust kehwusest. Ministeeriumil on kawas

teostada õpilaste aineliste toetamist selliselt, et edasi wõiksid jõuda kõik andekad õpilased.

Eeltööd on käimas ka keskkoolide ja gümnaasiumide wõrgu ümberkorraldamiseks mainitud koolide arwu suurendamise suunas, et anda ruumilisi wõimalusi õpilaste edasijõudmiseks kõne all olewates koolitüüpides. Siinjuures on oodata eriümberkorraldusi progümnaasiumide alal. Käsikäes koolivõrgu laiendamisega tuleb see ka ühtlustamisele. Eeltähendatud korraldused teostatakse käsikäes wastawate organisatsioonidega, kes saawad ministeeriumile nõuga abiks olla.

Lahendamisele on wõetud ka kunstnike registreerimise küsimus, mis wiimasel ajal oli terawalt päewakorral. Kunstnike registreerimine jääb endiselt haridusministeeriumile,

ümberkorraldamisele tulewad ainult registreerimise alused,

mille kohaselt tahetakse arwestada rohkem kunstnike wõimeid kui neil olemasolewaid tunnistusi. Oma sõna jääb selle juures ütelda ka kunstnike esindusel.

Päewakorrale on wõetud ka abiraha andmise küsimus riigi koolide põllumajapidamiste tööliste lastele, mis loodetakse lahendada positiiwselt. Lähemail päewil wõetakse otsustamisele ka Akadeemilise Emakeele Seltsi ja Murdeuurimise instituudi wahekorrad, kuna wiimatinimetatud asutuse loomisega on tekkinud kaks paralleelset asutust ühiste teotsemise sihtidega. Mõlema asutuse esindajad on ministri poolt kutsutud laupäewaks Tallinna. Esialgselt on

Murdeuurimise instituudile krediitide andmine haridusministeeriumi poolt seisma pandud.

Kõne all olewaist asutusist on Akadeemiline Emakeele Selts wanem ja suure tööhulgaga asutus, kuna Murdeuurimise instituut asutati alles hiljuti.

Pall uuesti veerema.

Eesti-Läti jalgpallimaavõistlus 18. juulil.

Eesti Jalgpalliliidu juhatuse eileõhtusel koosolekul otsustati jatkata vahepeal soiku jäänud sportlist tegevust. Selgus, et pole takistusi Eesti-Läti jalgpallimaavõistluse pidamiseks, milles oli juba varem kokku lepitud. Maavõistlus peetakse 18. juulil Tallinnas suvihooaja esimese rahvusvahelise- ja suurvõistlusena Eestis. Teine maavõistlus Eesti ja Läti vahel peetakse 21. augustil Kiias. Eesti-Leedu maavõistluse küsimus on esialgu jäetud lahtiseks.

Liiduklassi meistrivõistlused.

Jatkatakse muidugi ka meistrivõistlustemänge. UENU spordipidustuste tõttu pidamata jäänud liiduklassimäng UENUTO-Tartu Olümpia otsustati pidada 30. skp. Tartus.

Liiduklassi meistrivõistluste viimase vooru mängud peetakse järgmiselt: 2. juulil Esta-TJK; 4. juulil UENUTO-Estonia; 6. juulil Sport-Pärnu Kalev (Pärnus) ja meistrivõistluste lõppmänguna Tartu Olümpia-Tallinna Kalev (Tallinnas).

Ringkonna A klass.

Ringkonna A klassi meistrivõistlused jatkuvad 30. skp. Tähendatud päeval peetakse järgmised võistlused:

Põhja-Eesti ringkond: Jägalas — Jägala Omakodu-Lutheri Kultuurühing; Nõmmel — Nõmme Kalju-Kohila Püsivus.

Kesk-Eesti ringkond: Põltsamaal — Sport-Pärnu Tervis; Pärnus — Pärnu Kalev II-Sindi Kalju.

Ida-Eesti ringkond: Narvas — Narva Võitleja-Ambla Spordiring.

Lõuna-Eesti ringkond: Võrus — Võru Ilmarine-Tartu Olümpia II; Tartus — Tartu Jalgpalliklubi-Jõgeva Kalju.

Eesti Jalgpalliliidu noorte hooldajate Tallinna ringkonna kogu asub tegevusse koosseisus — Brüller (algkoolide sekts.), H. Kraam ja H. Koort.

•

Noorte karikavõistlustemängus 12. mail Pärnus vigastada saanud Kr. Arnemanni ravimiskuludeks otsustas Eesti Jalgpalliliit annetada 60 krooni. Tähendatud mängus Arnemanil, kes on vaeste vanemate laps, murdus jalaluu.

•

E. Dilman, senine Puhkekodu mängija, registreeriti v.-s. Sporti, arvates 15. juunist.

Sakslased teevad tagajärgi.

Glötzner teibas 398, Eitel 5000 m 14.39, Hein vasarat 53.85.

Möödunud pühapäeval peeti Saksamaal rohkesti kergejõustikuvõistlusi ja saavutati rida hooaja paremaid tagajärgi.

Regenburgis Glötzner saavutas teivashüppes tagajärje 398. Ta võitis ka kuulitõuke (13.65), kõrgushüppe (175) ja odaviske (51.50) ja hüppas kaugust 671. Hamburgis K. Hein heitis vasarat 53.85. Naistest Orth hüppas kaugust 559, kõrgust 145 ja jooksis 80 m tõkkeid 12,8. Pr. Mathiesen-Kuhlmann viskas oda 42.20. Kiilis Martens hüppas kõrgust 190. Noor Middelberg saavutas kolmevõistluses oda 60.04, kaugust 684. Elfriede Kaun hüppas kõrgust 152. Dresdenis R. Harbig jooksis 200 m 22,1. Stuttgardis Eitel saavutas 5000 m jooksus hea aja 14.39,4. Frankfurtis M. S. Gleim hüppas kolmikut 14.78 ja Munding 14.76. Krefeldis Böhmer saavutas kõrgushüppes 192.

Tallinn — provints males.

Esmakordne jõukatsumine. — Võisteldakse Narva-Jõesuus 15. laual 7. juulil.

Palju aastaid on kõneldud, kas Tallinn Eesti tugevama malelinnana oleks suuteline võitma provintsi koondust. Selle pineva küsimuse lahendamiseni jõutakse alles nüüd ja vastav pingeline mats leiab aset Narva-Jõesuus 7. juulil. Kummaltki poolt esineb 15 tugevat maletajat. Pealinna meeskond kujuneb kavatsuste kohaselt taoliseks (maletajaid, kellelt pole veel saadud nõusolekut, märgime I-märgiga): meistrid Friedemann ja Türn, meistrikandidaadid Rud. Pruun, Laht I ja Rich. Pruun, liiduklassimaletajad Sappberg, Villard I, Karring, Seppl, Brašinski, Remmelgas ja Kalde, edasi Arulaid I, Rosenfeldt, Kärdi, Veldemaa, Rootare, Sari, Renter, Tepaks ja Ploom. See oleks ühtlasi tugevusjärjestus, milles võisteldakse.

Provintsi meeskond võib tulla samuti väga tugev. Mainime vaid, et kõne alla tuleb esijoones suurmeister Keres, edasi liiduklassimaletajad Mälksoo, Jõgi, Blumenoff ja mag. Kibbermann, siis tugevad Uttopärt, Eller, Virkus, Roots j. t. Nõmme elanik Culberg on alles kahevahel, milline poolega ühineda.

Oleks säärast matši peetud mõni aasta tagasi, siis oleksime seldanud tõsiselt Tallinna võitu. Kuid viimasel ajal on provints Tallinna prestiižile mõnegi valusa löögi annud. Nii tuli eesti meisterseltsiks Tartu Maleselts, samuti võitis Tartu Tallinna 60 laual võisteldes. Ka tugeva malelinna Rakvere osatähtsus kallutab võitu provintsi poole.

Et tallinlased tahavad tõestada, et kaotus Tartule oli ebaõnn ja nende võimed ilmnesid paremini hiljutises võidukas matšis lätlastega. Igal juhul — võistlus tuleb pinev.

Allveetõke Neeva lahes.

Rändsõude Liidu teadaandes meremeestele nr. 26 on awaldatud, et Neewa lahes asetati laewasõidule ohtlik allweetõke. Tõkke täpne asukoht: 59° 55' 55" N, 30° 01' 00" O.

Laevasõit Soome vetes.

Soome teadaanne meremeestele.

Orregrundi merepoiule laewasõidu on laewade liiklemiseks jälle awatud. Mereliikluspoolsetest Soome sadamatest tulewad laewad wõiwad seda sõiduteed kasutada ja saawad sealt Orregrundi lootsijaamast, kuna kõik meremärgid ei ole weel oma kohtadele asetatud, siis lootsi wõtmine on sunduslik.

Tuletorn „Kallbådagrund" on oma endisele asetusele ja Söderskäri tuletorni tuli on jälle põlema pandud. Tiisteri (Disskär) tuli on sõja ajal hävitatud.

Need laewad, mis tulewad Balti merelt ja Soome lahelt ja soowiwad sõita Botnia lahte Soome territoriaalwete kaudu, peawad tulema Ahwenamere saarestikku isesõitjalt, kus nad saawad lootsi Mariehaminist SW poolt laiusel 60° 04' N ja pikkusel 19° 45,8' O.

Täna jalgrattasõiduvõistlused

esmakordselt Kalevi spordiväljal.

Vahepeal katkestatud spordivõistlustest peetakse esimesena täna jalgrattasõiduvõistlused Tallinna Kalevi spordiväljaku ringteel Kalevi jalgratturite osakonna korraldusel. Tänased võistlused jalgratturitele on esmakordsed Kalevi spordiväljal. Võistluste kavas on kolmele klassile kolm võistlusmaad, lisaks üldklassile takistussõit. Osavõtjaid on registreeritud ligi 30. Tallinna, Tartu ja Rakvere seltsidest. Võistlustelt on oodata rekordilisi tulemusi. Tänased võistlused algavad kell pool seitse õhtul Kalevi väljal. Eriti konkurentsirohkeks kujuneb võistlusklassile 10 km võidusõit nimekamate jalgratturite E. Ruubeli, A. Kalda ja A. Tedremaa osavõtul.

Kes kergejõustikus Leedu vastu?

Katsevõistlused Tallinnas 2. juulil.

Katsevõistlused kergejõustikus Eesti rahvusmeeskonna koostamiseks maavõistluseks Leedu vastu, mis pidi peetama eile ja täna, ja lükati omal ajal edasi, on nüüd otsustatud pidada 2. juulil. Võistlused peetakse Kadrioru staadionil algusega kell 19. Korraldajaks on UENUTO spordiklubi. Kavas on 100 m, 400 m, 1500 m, 5000 m jooksud, 110 m tõkkejooks, kaugus, kõrgus, kolmik, teivas, ketas, oda, vasar, 100 m jooks noortele ja naiste aladest — 100 m, kõrgus, kuul, ketas. Ülesandmised tuleb saata UENUTO spordiklubile Lembitu 23, Tallinn.

Tartu ülikool praegusel ajal.

Tartu ülikooli valitsus oma erakorralisel koosolekul 26. juunil otsustas pöörduda järgmise teadaandega kõigi ülikooli õppejõudude, üliõpilaste, ametnike, teenijate ja tööliste poole:

Vastasetleidnud sündmused tähistavad Eesti vabariigi ja tema rahva elu uue ajastu algust. Sügavalt haarav ühiskonna ümberkorraldamine ja iga töö ning kõigi töötajate vääriline tunnustamine ei jäta soodustavalt mõjutamata nende eesmärkide teostamist, milleks loodi ja arendati Tartu ülikool, nimelt: anda kõrgemat haridust, ette valmistada riigile ja rahvale vajaliste eriteadmistega asjatundjaid, edendada üldiselt ja eriti Eesti maad ja rahvast käsitlevat teadust ning viia teadust rahva sekka. Uus olukord nõuab, et ülikool peab rakendama rahva teenistusse senisest veelgi laiemal määral.

Ülikooli valitsus, teadlik olles riigi ja rahva elukäigus toimunud murrangu suurusest, nõuab kõigilt ülikooli töötajailt — õppejõududelt, üliõpilastelt, ametnikelt, teenijailt ja töölistelt —, et nad ausalt täidaksid neile pandud kohustusi, innukalt, hoolsalt, ustavalt ja distsipliinikindlalt teeksid neile usaldatud tööd ja annaksid oma parima, kui neile langeb uusi ülesandeid, mille lahendamist vajab riik ja rahvas.

Tartu ülikooli valitsus.

Kuulsaid šveitsi ajanäitajaid
OLMA ZENITH ETERNA
Kuld- ja hõbeasju ostke
O. VIIK'I RAEKOJA HOONES
KOHASEPA ...

Viinaliiter 7 krooni!

Waatamata alkoholiste jookide müügi keelule, „tilgub" siiski weel mõningal määral wiina läbi. Tegemist on siin salakõrtside tagawaradega, mis aga müügikeelu maksmahakkamisel olnud õige wäikesed. Wastawalt sellele olewat ka hind wiimastel päewadel õige kõrgeks tõusnud, nii et kolmweerandliitrilise pudeli eest olewat maksetud juba 7 krooni..

Saarte elu.

Niitjale löödi vikatiga sääre.

Saare maahaiglasse Kuresaares toodi rawimisele Laimjala wallast Rõõsa külast pärit Marie Sink, 38 a. wana, kellel oli sügaw lõikehaaw jalasääres. Marie Singi taga niitja taluteenija Rosalie Kumm oli temale kogemata löönud wikatiga jalasäärde.

Muhu saarel põles elamu.

Muhu saarel põles maani maha Kantsi külas asunud rehi elamu, mis kuulus Iwan Oidekiwile. Majaomanik ise wiibib mandril. Kuidas hoone põlema läks, selles walitseb selgusetus.

Vaevu pääses uppumissurmast.

Kuresaare all meres läks ümber purjepaat, millega merel oli Saaremaa telefoniwõrgu ülema poeg 19-aastane Ilmar Torn. Noormees, kes on hea ujuja, suutis tugewast lainetusest ja wett täis läinud riietest hoolimata ujuda sooderanda, kuid seal ta nõrkes. Inimesed toimetasid ta Kuresaare.

Streik Ulila turbarabas.

K. Jalak sõitis kohale.

Tartu linnale kuuluwas Ulila turbarabas katkestasid kolmapäewal töö 320 turbawäljawõtjat, peamiselt wenelased. Mehed nõuawad rasket töö eest senisele palgale juure kuni 48 protsenti.

Keskmiselt teenisid turbawäljatöötajad seni päewas kuni 6 krooni, nüüd tahawad töölised saada kuni 10 krooni päewas. Linnawalitsus on nõus töötasu tõstma mitte üle 15 prots., millega töölised aga ei ole nõustunud ja jatkawad streiki.

Ka ülejäänud töölised on esinenud palgatõstmise nõudmisega, kuid pole siiski tööd seisma jätnud. Streigist informeeriti ka Tartu töölisühingute keskliitu, kust pärast lõunat sõitis kohale kesklidu esimees K. Jalak.

Nõutakse Saare maavanema vallandamist.

Vallasekretärid H. Otstaveli vastu.

Kuresaare wallamaja ruumides peeti Eesti wallasekretäride seltsi Saaremaa osakonna aastapeakoosolekut, millest osa wõttis 20 isikut.

Waljala wallasekretäri abi Aleksander Oll tegi ettepaneku, saata siseministrile märgukiri, et Saare maawanem Hendrik Otstawel kohe wallandataks. Aleksander Olli kinnitusel maawanem olewat wallasekretäridega talitanud ebaõiglaselt, nimelt paigutanud waldade reformi ajal lasterikka perekonnaga wallasekretäre teistesse waldadesse abisekretäride kohale ja wallasekretäri kohale isikuid, kellel pole perekonda.

Ettepaneku poolt anti 18 ja wastu 5 häält 2 hääletaja erapooletuks jäämisel.

Samal koosolekul otsustati pöörduda wallasekretäride seltsi poole, et see astuks ametiasutuste ees samme normaaltööaja kehtimapanemiseks wallawalitsuste kantseleides, palganormide kindlaksmääramiseks wallasekretäride abidele ja kantseleitööjõududele ja wanusetasu ja lasteabiraha maksmiseks riigiteenijatega ühisel alusel.

Terwitustelegrammid saadeti wabariigi presidendile, wabariigi walitsusele ja siseministrile.

Tartu „kirjastaja" vallasvara aresti alla.

Tartus arestiti kohtupristawi poolt Kuu tän. 26 asuwa kirjastus „Eesti talupoja" omaniku Aleksei Kase wallaswara. Kohtupristaw ei leidnud kirjastaja korterist muud wallaswara kui wald Wiru- ja Järwamaal elunewate talupidajate poolt raamatute ettetellimisel antud wõlakohustused, mis olid tsa põrandal ühes suures pesukorwis. Need hinnati 50 kroonile ja nende oksjonimüük toimub Tartus 10. juulil.

Oksjon sünnib kreeditoride Aug. Baldsoni, Truus'i, adw. H. Lilles'e j. t. nõudmisel.

RAADIO TÄNA JA HOMME

Reedel, 28. juunil.

Tallinn, Tartu, Türi. 7.00 Äratusmäng. Wõimlemine algajatele. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päewauudised. 7.30 Hommikukontsert. (Helipl.). 8.15 Tallinna ja Türi: Turuteade. Heliplaate. Tartu: Heliplaate. 8.30 Hommikupalwus. 17.45 Teated ja reklaam. 18.00 de Groot'i orkester mängib. (Hpl.). 18.30 Kirjakast ja päädikott suwepuhkuse ootel. (Lastele). 19.00 Jalgratas matkasõbrana — Martin Kala. 19.10 Hoogus tshardash. (Hpl.). 19.40 Ungari kultuurriigina sajandite peeglis — dr. Ferdinand Ronay. 20.00 Triomuusika. Corsotrio. Tartu (—20.20): Wenekeelne teadete-saade. 20.30 Päewa märkmik wõi wahemuusika. 20.35 Eilsest tänaseni. 20.40 Päewauudised. 21.00 Õige aeg. Teated. 21.10 Eesti kontsert. RR orkester ja Arno Mitow (bariton). 22.10 Ülemaade sõjarindelt. 22.25 Tshaikowski: Balletimuusika „Aurora pulm". Mänginud Londoni filharmoonia orkester. (Hpl.) 22.50 Õige aeg. Päewauudised ja sporditeated. 23.05 Türi: Päewauudised inglise ja saksa keeles.

Laupäeval, 29. juunil.

Tallinn, Tartu, Türi: 7.00 Äratusmäng. Wõimlemine edasijõudnutele. 7.20 Õige aeg. Ilmateade. Päewauudised. 7.30 Hommikukontsert. (Hpl.). 8.15 Perenaistele. 8.20 Turuteated. 8.30 Hommikupalwus. 17.45 Teated ja reklaam. 18.00 Nädala ringwaade. (Hpl.). 18.30 Suwine jalutuskäik metsas. Oswald Hatvel ja Karl metsalaulikuid ja indiaanlaste laagrit külastamas. (Noortele). 19.00 RR orkestri kontsert. 19.40 Kas loomad kõnelewad (1.) — Erik Kattemaa. 20.00 Richter ja Beller. (Helipl.) Tartu (20.20): Wenekeelne teadete-saade. 20.30 Päewa märkmik wõi wahemuusika. 20.35 Eilsest tänaseni. 20.40 Päewauudised. 21.00 Õige aeg. Teated. 21.10 Saatekawa-westlus. 21.20 Laupäewane tantsuõhtu. Pasunapoisid ja heliplaadid. 22.20 Grieg: Muusika näidendile „Peer Gynt". 22.50 Õige aeg. Päewauudised ja sporditeated. 23.05—24.00 Algab tants. John Borz orkester. Türi: Päewauudised inglise ja saksa keeles.

Pühapäeval, 30. juunil.

Tallinn, Tartu, Türi: 7.00 Äratusmuusika. (Helipl.). 7.20 Põllumeeste-saade. 8.20 Koraale. (Helipl.). 8.40 Õige aeg. Teated. Hommikukontsert. (Helipl.). 9.40 Tund on tulnud! Põimik Johannes Barbaruse luuletustest ja muusikast. Deklamatsioon — F. Moor. 10.00 Tallinn ja Türi: Jumalateenistus Kaarli kirikust. Õp. A. Soomre. Tartu: Jumalateenistus Jaani kirikust. Õp. A. Kerem. 12.00 Alfred Cortot dirigendina. (Helipl.). 12.45 Kõigilt radadelt. Lehekülgi populaart-adusliksest raamatutest. 13.10—14.00 Lõunamuusika. (Helipl.). 18.45 Teated ja reklaam. 19.00 Kontsert Kiina pawiljonis. (Helipl.). 19.30 Sillamurrsid ja wõtmeimesid — Woldemar Mettus. 19.50 Wana tantsumuusika. (Helipl.). Türi (20.00—20.20) Wenekeelne teadetesaade. 20.45 Päewauudised. 21.00 Õige aeg. Teated. 21.05 „Von Kremer huwitub Prillupi Marist", peatükk Eduard Wilde romaanist „Mäekülа piimamees." Loeb Meeta Luts. 21.30 Eesti heliloojate kontsert. RR orkester. 22.10 Tantsumuusika. Priit Webeli orkester. 22.50 Õige aeg. Päewauudised ja sporditeated. 23.05 Türi: Nädalakroonika prantsuse ja rootsi keeles.

Muudatusi Tartu linna ametnikkonnas.

Tartu linna wälistööde juhataja Mihkel Ratdmäe on wabastatud, arwates 1. augustist s. a., tema pensionileminekuu tõttu linna teenistusest, ja arwates 1. juulist s. a. on ametist wabastatud linna Jaama mõisa walitseja Karl Weidenbaum. Walitseja kohuseid täidab esialgu naabruses asuwa Annemõisa juhataja D. Lepik. Teatawasti wõeti hiljuti Jaama mõisas ette põhjalik rewideerimine.

Elva linnast.

Tagaotsitava naise tabamine.

Neljapäewal tabati Elwas üleriiklikult tagaotsitaw Alma Rätsep, kes oli asunud teenijana tööle ühte kohalikku joogikohta. Rätsep oli tagaotsitaw Tartu 2. jaoskonnakohtuniku poolt warguse pärast. Naine wahistati ja toimetati Tartu.

Elvas juba tuhat suvitajat.

Neljapäewa lõunaks tõusis Elwas suwitajate arw aadressilaua andmeil tuhandele. Wiimastel päewadel on puhkuselesaabunute arw püsinud kõrgena. Mööd. aastal samal ajal oli suwitajate arw wähe madalam. Praegu leidub siiski wabu kortereid ning nende hinnad näitawad langust.

Maasikad küpsenud.

Elwa landis on metsaäärtel juba leitud küpseid punaseid maasikaid ning neid on wähesel arwul ka müügile toodud. Aedades on samuti üksikud warajasemad sordid juba esimesi küpseid maasikaid annud.

Nigoli aianduses on walminud sedapuhku melonid ning peatselt walmiwad ka arbuusid.

GLORIA-PALACE

Ainult mõned päevad

Zarah Leander Ufa superfilmis

Oli viimastav ballöö

Marika Rökk, Hans Stüve j.t. Lavastus: Prof. Carl Froelich. Muusika: Peeter Tshaikovski.

6.30, 8.30. 4.30, 6.30, 8.30.

KINO BI BA BO tel. 466-50

Esietenduseks kinohooaja parimaid ja meelikütkestavamaid suurfilme

Luise Rainer, Paulette Goddard, Allan Marshall

SEE VALE ON TÕDE

II Uhlhuvitav lisaosakava.

Alg. ärip. ½7, ½9. Pühap. ½5, ½7, ½9. Kassa avatud kella 9-ni õhtul.

KINO HELIOS

ANNA DAMMANN, GERTRUD MAYEN, ERNST v. KLIPSTEIN, HANS BRAUSEWETTER. Hermann Sudermanni teoses

Jaanituli

Algus äri p. ½5, ½7, ½9. pühapäevadel ½5, ½7, ½9.

Kassa avatud kella 9-ni õhtul.

MODERN Tartu m. tel. 304-68

Esietenduseks kütkestav muusikafilm

Tema naissekretär

Friedl Czepa, Herta Feiler, Hans Schott-Schöbinger.

II HUVITAV LISAESKAVA.

Algus ärip. 6, 8, pühap. 4, 6, 8. Kassa avatud kella 9-ni õhtul.

KUNGLA Pärnu mnt. 41. Telefon 419-57

Greta Garbo ja Robert Taylor Metro-Goldwyn-Mayer'i parimas suurfilmis

Kameelia daam

II Teravmeelne, põnevasisuline ja naljarohke farss

SULTAN PROVINTSIST.

AMOR Harju tn. 38

Joan Crawford, Melvyn Douglas, Margaret Sullavan ja Robert Young sügavasisulises meeldejäävas ekraaniteoses

„MII ON ELU".

II Curt Goetz valmukas ja satiirilises revüüfilmis **Napoleon on kõiges süüdi**

Kaast. Valeria v. Martens, Paul Henkels, Else v. Möllendorf.

DIANA Kopli tän. 8. Telef. 414-46.

Heinz Rühmann ja Hans Albers huumori- ja seiklusfilmis

TA OLI SHERLOCK HOLMES

II Dolores del Rio ja Richard Dix põnevasisulises suurfilmis **SAATUSLIK MÄNG.**

ORION Paldiski m. 25

Franziska Gaal meeleolu- ja muusikafilmis

Preili Lily

Kaastegevad Hans Jaray, Szöke Szakall.

II. Põrgu pidupäev.

MARS Hospidali 2-a.

Dolores del Rio ja George Sanders suures spioonaazhifilmis täis närvepingutavaid hetki

Rahvusvaheline salakuulaja.

II Loretta Young, Tyrone Power lõbusas seiklusfilmis **VALEPEIGMEES.**

SKANDIA Viru t. 10

Hilde Krahl, Heinrich George, Siegfr. Breuer, Hans Holt j.t. A. S. Puškini samanim. jutustuse järgi Viini suurfilmis

Jaamaülema tütar.

II Lisaeskava.

Tellige „Rahvaleht" 1. juulist

„Rahvaleht" maksab pooles aastas kr. 8.20, veerand aastas kr 4.30, üheks kuuks kr. 1.50. Kõik tellijad saavad „Esmaspäeva" 15 sendiga kuus, kolme kuu ja pikema aja tellijad „Perekonnalehte" ja „Ajude Gümnastikat" poole hinnaga.

SATURN Saali 2

Kõikide lemmik Jeanette MacDonald laulu- ja muusikasuurfilmis

Serenaad Sinule

Kaasteg. Lew Ayres, Frank Morgan

II Dick ja Doff elektrikud.

SKALA Vabrikut. 8

Viviane Romance, Roger Duchesne ja E. v. Stroheim põnevas salaluurefilmis

GIBRALTAR

II Alfred Rodé oma kuulsa muusikaorkestriga filmis **„JUANITA".**

KNNU Liidu

SUVIKODU KANNUKAL

Viru rannikul, Vaivara jaamast 4 km,

on avatud 1. juulist kuni 15. augustini.

Päevatasu: täiskasvanuile kr. 1.50, üliõpilastele kr. 1.35. Registreerimine KNNU Liidus ja kohalikes ühingutes. Lähemaid teateid saab KNNU Liidust, Tallinnas, Nunne 8-2, telef. 474-53, igal esmasp., kolmap., neljap. ja laupäeval kella 10—12, ning teisipäeval ja reedel kella 15—17, ja Tallinna KNNU-st, Pikk 67, telef. 437-76 iga päev kella 15—18, laupäeviti kella 12—15.

TEL JOOGID KARAS AHTO IAVAU OIVALISELT

PÄRNU KRISTALL PARIM KANGEÕLU

Advokaadid

Ümberkolimise tõttu

võtan ajutiselt vastu Tallinnas,

Toom-Kuninga 4

kl. 9—10 ja 5—9 (välja arvatud reede õht. ja laupäev). Tel. 458-69 (v. adv. Johansoni kontor)

vandeadvokaat

R. Viederfeldt.

Tunnid

Vene keelt

õpite kõige kiiremini ja põhjalikumalt J. Kivistiku praktilisest vene keele õpikust I ja II täiendistele. I j. maksab kr. 3.— ühes kojusaatm., II jaole on avatud eeltellim. hinnaga kr. 2.— kuni 1. juulini, raamatu ilmumisel hind kr. 3.50. Tellim. aadr.: J. Kivistik, Tallinn, S. Karja 12—5, tel. 472-73. Samas algavad 1. juulil kell 19

vene keele kursused.

Registreerimine iga päev kella 12—13 ja 17—18.

Õpetan sisejõududе tarvitamist neile, kes soovivad vabaneda suitsetamisest, unepuudusest, valudest,

sundmõtetest,

ühes kõikidest kirgedest, hädadest, haigustest. Tallinn, Süda 12. Paheon.

Vene tunnid, tõlked, ärakirjad Viru 5—7.

Tööpakkumised

16—20-aastane neiu võib

perenaise abi

koha saada vähemasse perekonda. Tulla Pikk t. 54, k. 5, kella 9—11 ja 5—6.

Töötsimised

Kanalisatsiooni- ja teiste ehitustööde alal vilunud

ettevõtja-kümnik

võtab enda peale täbendatud tööd. Pakkumised slt. 1126.

Vanem teenija

otsib kohta. Oskab keeta. Kirj. slt. 1327.

Vormtööde alal täiesti vilunud

püksitegija

otsib tööd. Suur praktika. Kirj. slt. 2927.

Müüakse

Nõmmelased!

Tapeete, raudvoodeid, madratseid, alatoole, reisikohvreid, vaharilet, kardinaliste ostate Pilder'i kauplusest Jaama tän. 1, Nõmmel.

Soodsatel tingimustel müüa Raua tänava läheduses hästi remonteeritud

3-toaline korter ühiselamus.

Teated slt. 1627.

Müüa

lapsevanker ja lapsekäru, Kopli 32—4.

Müüa paar

kääbuspapagoid

väga ilusa puuriga äraandu tõttu odavalt. Telef. 303-99.

Soodsa järelmaksuga

müüa

mootorrattad, jalgrattad, raadioaparaadid „Philips", „Are", Rammul jne. „Agfa" fotoaparaadid ja rullfilmid. Kõik uued, mitte pruugitud. Kirjad slt. „Hea ost".

Ostetakse

Briljante, kulda ja hõbedat

ostame kõrgeima hinnaga.

F-ma H. Markovitš,

Viru t. 15.

Ostan päevakohase hinnaga igasugust mööblit, pilte, maale, pildiraame, foto-, raadioaparaate, kirjutus-, õmblusmasinaid, raamatuid, rõivaid, mänguriistu, vaske, marmorit jm. Sakala 45—1, tel. 465-53.

Ostan vana kraami,

nagu kantud riideid, mööblit, vaske, tina, inglistina, raadioaparaate, jalgrattaid jne. Teatada slt. 1227.

Soovin osta pruugitud, reformpõhjaga ühe-inimese-

voodit.

Teat. slt. 1927.

Soovin üle võtta hästi sissetöötatud kohas

juuksetööstuse

kogu sisustusega. Teatada slt. 1727.

Korteriotsimised

Vajatakse kesklinna lähedale

3-toalist,

väiksema põrandapinnaga korterit. Teated slt. 1027.

Noor, lasteta abielupaar otsib 2 toa ja köögiga

korterit

puumajja. Kirj. slt. 1427.

Kindlas teenistuses väike perekond otsib

korterit,

kas kaks tuba, köök ja esik, või 1 tuba köök ja esik. Kirj. slt. 1527.

Üksik, intelligentne daam otsib

1-toalist

köögiga korterit. Kirjad slt. 1827.

Pelgulinna

vaja 3—4-toalist

korterit.

Teat. slt. 2127.

Suuremat

möbliita tuba

alumisele korrale vajatakse Liivalaia tän. rajoonl. Kirj. slt. 2227.

Mitmesugust

Raadio.

Kasutades rikkis raadioaparaati suurendate paranduskulu ja kuulete halba saadet. Kutsudes montööri koju tel. 450—71, aparaatide, antennide ja elektriseadete paranduseks, maksab väljakutse ainult 1 kroon ühes esimese tunni töötasuga. Välja lõigata, aparaadi tagaküljele kinnitada!

Suka- ja pesu-

parandus, sukasilmade ülesvõtmine, nõelumine masinal ja tallutamine. Niguliste t. 11—2. M. Voltchenko.

Moodsalt pildistab

foto A. Tepper.

Suur Karja 9.

Elektriiekke

tehakse 1 kr. alates pea, veel üks nädal, Estonia pst. 23.

Üksik noormees soovib

suvituskaaslast

Pärnu. Kirjad slt. „Üksik".

Kaotatud

K.-Järve-Jõhvi vahelisel teel

kaotatud

hall mantel ja sinine pintsak koos rahakoti ja isikutunnistusega. Vaevatasu eest ära tuua K.-Järve või Jõhvi politseisse. K. K.

Palju räimi, ahvenaid, lesti.

Toiduainete eilseid hindasid Tallinna turul.

Eile oli pealinna turul kalade, wärske aed-juurwilja ja kanamunade pakkumine elaw, kuna teiste toiduainete pakkumine wäike. Tapetud lihaloomade hinnad on nõrga pakkumise, kuid tehniliselt elawa nõudmise tõttu weelgi paari sendi wõrra kilolt tõusnud. Näiteks nõuti tapetud sigadest juba kuni 120 senti, sarwloomadest ja lammastest kuni 90 senti kilost. Wäikesel wasikal müüdi aga kuni 125 s. kilost. Liha kallidust tõttu püütakse selle tarwitust praegu äärmiseni piirata, kuna turulkäijate peahuwi on pööratud kalakaubale. Eile oli õige rikkalikult müügil wärskeid räimi, ahwenaid ja lestasid ning neid müüdi 15—20 sendiga kilo. Tursk oli tehniliselt ja müüdi neid 8—12 sendiga kilo. Teisi kalu on aga piiratult ja kallimad. Läinudaastast aed-juurwilja leidub turul weel piiratult ja on kallid: kaalikad kuni 55 ja porgandid kuni 90 senti kilo. Wärsket aedwilja on suures walikus ja hinnad alanewad: kurke pakutakse juba alates 5 sendiga tükk.

Kanamune on rikkalikus walikus ja keskmises suuruses munad maksawad 13, wäikesed 12, kuna eriti suured 14 senti paar. Analüüsiga ostes esimese waliku munad 136 ja teise waliku 107 senti paar.

Piimasaadused: Lauawõi 215—221, köögiwõi 190—210, hapukoor 120—130, juust sordi järgi 100—200, kohupiim 40—45 senti kilo. Wõõrpiim kauplustes lahtiselt müüakse 14, pudelipiim 16—18 s. liiter.

Liha: Wärskel wasikal ostes, sordi järgi, wärske sealiha 110—125, loomaliha 70—130, wasikaliha 70—125, lambaliha 90—110, seapead-jalad 80—100, rasw 130—160, suitsusink 190—250 s. kg. Terwete, poolte ja weerandite wiisil müüakse tapetud sead 110—120, sarwloomad 60—90, wasikad 70—90, lambad 60—90 senti kilo. — Tapetud kanad 120—300, kanapojad 80—150 senti tükk.

Kalad: Wärsked räimed, lestad ja ahwenad 15—22, tursad 8—15, haugid 45—75, wimmad 35—60, siiad 170—200, angerjad 200—300, lõhed 200—600 senti kilo. Suitsetatult tursad 40—50, ahwenad 80—100, lestad 60—120, wimmad 100—150, angerjad 350—400, lõhed 700—1400 senti kilo. Suitsuräimed 7—14 senti kümme. Soolakala õige wähe. Heeringad maksawad 120—145 s. kilo.

Leib ja jahu: Rukkileib 19—22, peenleib 33—40, sepik 35—38, sai sordi järgi 35—60 senti kilo. — Sariajahu 25—45, rukkijahu 21—22, odrajahu 30—32, odratangud 30—35, kaunad 35—50, manna 43—45, kaeratangud 40—45, läätsed 40—45, oad 50—60, herned 60—70 s. kg.

Aed-juurwili: Läinudaastased kaalikad 45—55, porgandid 70—90, peedid 40—50, hapud kapsad 55—60, sibulad 35—50, sibulad 50—60 s. kilo. Kartulid 7—9 senti kilo, 100—110 s. 20-ltr. mõõt. Wärsked kurgid 5—40 s. tükk. Rabarber 15—20, salat 60—85, spinat 40—50, sparglid 170—200, hapuoblikad 30—40, oad 200—250, melonid 300—350, tomatid 350—450 s. kg. Wärsked kartulid 100—150 s. kilo. Redised 5—18, porgandid 15—20 senti kimp.

Vajatakse ajutiselt

kammijat ehk praktikanti.

Tulla juuksetööstusse „Olümpia", Narva mnt. 45.

Tallinna kirikud

Piiskopliku Toomkogudus. Pühap. k. 10 jumalateen., õp. K. Saarse.

Jaani kirik. Pühap. k. 10 jumalateen. armulauaga — õp. mag. A. Aiwiranna.

Kaarli kirik. Pühap. k. 10 jumalateen. armulauaga — õp. W. Taltwar ja õp. A. Toomre.

Püha-Waimu kirik. Pühap. k. 10 jumalateen. armulauaga — õp. T. Tallmeister.

Pauluse kogudus. Pühap. jumalateen. koos Toomkog. Suwmaiateenistus on edasi lükatud.

Kopli kirik. Pühap. k. 10 homm. jumalateen. — õp. G. Klaus. Kolmap. k. 7 piiblitund — õp. G. Klaus.

Balti puuwillawabrik. Laup. k. ½8 kuulutustund — õp. G. Klaus ja wennad.

Paljassaare. Pühap. k. 4 kuulutustund.

Nõmme Rahukirik. Pühap. k. ½11 jumalateen. — kand. W. Nõude.

Peeteli kirik. Pühap. k. 10 ohwrijumalateen., armulaud. Kell 16 suwmaiapüha. Neljap. k. 19 piiblitund, laup. k. 19 kuulutustund.

Peetruse kogudus. Pühap. k. 10 jumalateenistus.

Tallinna praostkonna kuulutustunnid: 1) Lemmiku 33 — kolmap. ja laup. k. 7; 2) Kannikese 11 — pühap., kolmap. ja laup. k. 7; 3) Kopli 22 — pühap. k. 6, neljap. ja laup. k. 7; 4) Katusepapi 4 — pühap. k. 5, neljap. ja laup. k. 7.

Linnamisjon. Laup. k. 7 palwekoosolek — õp. A. Horn ja wennad. Pühap. k. 6 ewang. Neljap. k. 7 piiblitund.

Ew. „Jeesuse sõprade" palwela. Pühap. ewang. ja õhtupalwe. Kolmap. k. 7 palwetund.

Kr. wabakog.-selts „Elawalgus", Wiru 51. Pühap. k. 10 ja k. 5 waim. koosolek.

Aleksandri katedraal. Laup. k. 18 õhtuteen. Ülempr. A. Angerjas. Pühap. k. 10 liturgia. Metrop. Aleksander. Neljap. k. 18 õhtuteen. Reedel k. 10 liturgia. Ülempr. A. Angerjas jt.

Päästearmee 1. korpus. Laup. k. 7.30 päästekoosolek. Pühap. k. 10.30 pühitsuskoosolek, k. 7.30 päästekoosolek. Neljap. k. 7.30 päästekoosolek.

Päästearmee 2. korpus. Laup. k. 8 päästekoosolek. Pühap. k. 11 pühitsuskoosolek ja k. 7.30 päästekoosolek. Neljap. k. 7.30 päästekoosolek.

Wälispakkide postkontor uutes ruumides.

Tallinna wälispakkide postkontor wiidi üle uutesse ruumidesse, Wene tän. 12, telefonid 489-56, 418-96 ja 27. skp. awati uuesti wälismaiste postpakkide wastuwõtmine ja wäljastamine. Postpakkide kuhjumise tõttu palutakse neid kiiresti postkontorist wastu wõtta.

Mis politsei kirja pani.

Sai peksa oma kodus.

Kunderi 28—4 elutsew Schlem-Salman Meiertchak awaldas politseile, et temale on tekitanud ta elukohas kergeid kehawigastusi Jakob Aranowitsch, kes on ameti Sauna tän. nr. 1 „Kuldnaha" äris.

Keelatud viin kainel ajal.

Restoran „Koppeli" omanikule Weera Luukile tehti protokoll, kuna ta kauples 19. juunil oma restoranis alkoholiga.

Tööline polnud kindlustatud.

Arnold Eidelman, elukoht Wene-Balti asunduses nr. 120, awaldas politseile, et „Põhjala" wabriku remonttööbel on ta saanud wigastada. Ettewõtjana tegutsew W. Kalamaja nr. 10—3 elutsew K. Will pole aga oma töölist töõõnnetuse wastu kindlustanud.

Sünnipäevi.

Woldemar Wuga, mag. phil., kunstikoolane, sünd. 29. juunil 1899. a. Tallinnas.

Tõnis Embre, omawalitsus- ja seltside tegelane, sünd. 29. juunil 1879. a. W[illegible]mõija wallas.

Peet Aren, maalikunstnik, sünd. 29. [illegible]nil 1889. a. Wõisiku wallas Wiljand[illegible]

Timotheos Grünthal, õigusteadlane [illegible] 29. juunil 1893. a. Muhumaal. Riig[illegible] tsiwiilosakonna esimees, Tartu ülikooli [illegible]wiilprofessori õppejõud.

Kutselised vabaharidus-tegelased

Töölisühingute Keskliidu liikmeks.

Kutselisi wabaharidustegelasi koondawa kutseorganisatsiooni — Eesti Wabakutseliste Kultuurtegelaste Ühingu juhatus oma 26. juuni koosolekul otsustas astuda töölisühingute keskliidu liikmeks. Wastaw ettepanek esitatakse peakoosolekule kinnitamiseks kõige lähemal ajal.

Ühtlasi otsustati kutseliste wabaharidustegelaste suwipäewad, mis pidid toimuma 27., 28. ja 29. juunil Porkunis, nihutada 20., 21. ja 22. augustil.

Saadeti terwitustelegrammid hariduse[illegible]

Haruldane kokkusattumus.

Eile sündis Tallinna linnahaigla [illegible] tusosakonnas tütar proua [illegible] abikaasa on [illegible] nus määrib mär[illegible] manil möödunud aasta [illegible] peagu samal kellaajal [illegible]

See on wastsündinu [illegible] täpselt üks aasta wanem ja sünnipä[illegible] pühitsemine edaspidi wõib toimuda ühiselt.

Tuuslar

Päevapipart.

Sõja mõju.

— **Sõda avaldab igal pool oma mõju.**

— **Jah, vargadki peavad juba hakkama miine varastama.**

Õige aeg.

— **Kreutzwaldi maja ostmine on nüüd lõplikult otsustatud.**

— **Loomulikult, nüüd kus viinamüük on suletud, polnud ju majaga enam muud peale hakata.**

Öörahu.

— **Ajakirjanike öötöö tahetakse kaotada, kuidas seda mõeldakse läbi viia?**

— **Väga lihtsalt. õhtust peale pannakse kogu maailmas maksma surnuaiarahu, et midagi ei juhtuks, millest ajakirjanik peaks kirjutama.**

Suurim muudatus.

— **Missugune oli kõige imestamisväärsem muudatus, mida tõi kaasa praegune kord?**

— **See, et üks Tartu ärimees pani oma raha võõrasse taskusse, aga mitte vastupidiselt.**

Soohaigus.

— **Soohaiguse saladus olevat selgitatud.**

— **Loodetavasti arstitakse nüüd põllutööministeeriumi ametnikelt lõplikult ära haigus — viia uusi asundusi mullamaade asemel sohu.**

KONTRAMARK.

Riimi-revüü.

Ei ma siple enam vaevas,
ma, poeet, et öelda tõtt:
mu kolleeg on kapten laevas,
ütleb tsensoreile: kõtt!

Riimigi nüüd kergem leida,
parem ka neil kvaliteet:
sõna tabavat ei peida
enam taskusse poeet!

Nüüd poeetidest kus tuusad
juhivad poliitikat,
nüüd ei karda enam muusad
päheandvat kriitikat!

•

Kuulda, värv on läinud hinda:
värvimuutjaid siin ja seal!
Kojakirjanikki pinda
on sondeerimas mäe peal!

•

Pigistagem pisar silma,
peeglid katkem lapiga:
paremasse siit maailma
lahkub Liit üks tapiga!

Isamaa just Liit see ongi,
kes nüüd kõrvad alla pea
säeb. Ta matusrongi
mingu kõik, kel süda hea!

Kahju, kahju sellest Liidust:
järele jääb tast vaid laik,
temast, surema ju viidust!...
kus nüüd... pugemise paik?

Poeet.

Jah, see oli aastal 1919. Ta lõi laulu talupoege, tööliste ja meremeeste vabast maast. Sellega sõnastas ta oma seisukoha.

Läks aastaid.

Tuli vapside ajajärk. Nüüd oli ta nende ihulaulik. Või, mine tea — ehk teeskles?

Vapside liikumine lämmatati.

Algas vaikiv olukord.

Nüüd sai tast kojalaulik. Sõnastas oma seisukohta. Või, mine tea — ehk teeskles? Laulis vaid sihtkapitali pärast? Koha pärast Toompeal?...

Saabus 21. juuni 1940.

Viiendal päeval ilmus taas laul talupoege, tööliste ja meremeeste vabast maast...

Näete, kus on ikka mees kindlate seisukohtadega!

Sapit.

Kuhu veel äikest vaja.

Metobsi teatel on tänavu äikesevihma olnud üle maa. Juba jüripäeval lõi pikne sisse Tallinna raekotta. Sellele järgnes äge äikeseragin pealinna turul, nii et satanaiste silmist lõi sädemeid. Viimased pikseprahvatused tabasid Toompead.

Linnast tuleb aga teateid, et äikesevihma läheb veel mitmele poole vaja. Näiteks nõutakse, et üks kärgatus käiks sisse ka ringhäälingusse ja ärataks tukkuva orkestri üles sümfooniate saagimiselt. Edasi oodatakse, et äike sähvaks kohtuteele, kui pastor hakkab seda mööda käima. Tartu korpides tahetakse näha üsna ägedat raginat ja vihmasabinat. Üldiselt kuluks ära paar sirakat vastu papapoegade pükse. Mõni pikselöök läheks vaja ka karkudesse, mis on pandud direktoritooli najale.

Ajad korduvad.

See oli vapside hiilgepäevil 1934. a. esimestel kuudel. Kõikuvad ollused kohendasid endid ruttu ümber ja tegid silmi arvatavale uuele võimule.

Mõni ettevaatlik mees aga kõhkles veelgi, hoidis korraga kaks rauda tules, tegi silmi siia ja sinna.

Tol ajal räägiti järgmist lugu. Oli parajasti käimas allkirjade kogumine presidendi kandidaatidele ja kihutustöö äge. Üks tuntud tööstur ja kaupmees kohtab tänaval tuttavat ja muidugi kaldub jutt kohe poliitikale.

Tööstur ütleb särava näoga:

„Meie mehed võidavad!"

„Kes need meie mehed on?" pärib tuttav, kes pole kursis töösturi maailmavaatega.

„Küll sa juba näed," vastab tööstur salapäraselt. „Meie mehed võidavad."

Ei läinudki korda selgitada, kes need töösturi „meie mehed" on. Ta ei teadnud seda isegi — enne kui üks vool oli teise nurka surunud. Siis oli ta võitjate hulgas.

Ka nüüd ilmub palju seesuguseid „meie mehi", kes igas olukorras püüavad ujuda vee peal.

Ja vihastavad, et nendest kusagil tõsiselt lugu ei peeta.

Uusi arusaamisi.

Maailmas leidub siiski üks mees, kes suudab kõigile anda, mida nad nõuavad. See on surnuaiavaht, sest surnute nõudmise seitsme jala maa suhtes on seni enam-vähem suudetud rahuldada. Aga ega surnuaiavaht sellepärast ei kõlba valitsema.

Üks hea omadus oli eelmisel valitsusel — ta õpetas inimesi mõtlema, kus peitub selles tõde, mida ajalehed kirjutasid ja ringhäälingus räägiti.

Hoopis teised „loomad".

Mõkuste tuleb rohu- ja värvikauplusse. „Tahaksin unerohtu loomade jaoks."

„Palun. Te peate seda pulbrit toidu sisse segama!"

„See ei sobi hästi," kõhkleb Mõkuste, „kas ma ei võiks seda lihtsalt voodisse raputada?"

Nüüd hakkavad ...

Direktorid, kes pensionäridena mitmel „asendamatul kohal" — ennast noorendama, et pääseda lõplikult pensionile minekust ja vähemalt ühtegi heapalgalist „asendamatut" direktorikohta enda käes edasi pidada.

Majaomanikud — meeie tuletama, millal nad viimast korda korterites remonti tegid. Nii paljudegi juures ilmneb sel juhul mälu kadumine — ei mäleta ega mäleta seda viimast korterite remonteerimist.

Ametnikud — vabatahtlikult kordama lauset: „Olge lahked, ametnik on rahva pärast!"

Kohvikurahvas — kohvijuttude jahvatamise asemel kodus tegelikult kohvi jahvatama.

Lehtedest loetut.

„Järva Teataja" nr. 73 toob jutuajamise Paide tiisikusnõuandla juhataja dr. Rebasega. Lehemehe ja arsti vahel tekib järgmine kahekõne:

„**Aga kuidas suhtutakse rahva hulgas tiisikuse vastu võitlemisele ja kuidas on võimalused?**"

„Noh, pole viga," vastab arst, „röntgenlaparaat on oma 100 astat vana, kuid töötab küllalt hästi..."

Vaene Röntgen! Kui ta oleks teadnud, et Paides oli ta aparaat juba 100 aasta eest, ta poleks uuesti hakanud leiutama röntgenikiiri.

DIREKTOR-PENSINAR.

„Kuhu nüüd, härra Klimp?"
„Ametisse. Puhkus on läbi!"

Harmooniline abielu.

„Mine traali vesi läbi, Kustahv! Kui miine ei ole, tulen kah!"

Miks mõned tervitavad.

Lisaks mujal varem avaldatud kirjanikkude tervitustele on ka „Tuuslarile" tulnud mõned tervitused, mis allpool avaldame:

„...Algul tundsin pisut närvilisust. Aga kui ma olin käinud ringi ümber oma talu ja leidsin, et see vajab hädasti juurelõikeid, siis tundsin erilist vajadust ka omalt poolt soojalt tervitada."

Kustas Kolk,
riiklik kirjanik.

„Tervitan! Nüüd saab jälle kord kirjutada tervitusluuletusi à 50 senti rida."

Luuletaja **Terviste.**

„Tunnen südamest kaasa, kuna uus programm on peaaegu seesama, mille kirjutasin mina veerandsada aastat tagasi ajakirjas „Taarapiht". Leian, et programmi osas on mul täielik õigus autorihonorarile."

Kass Kivi.

„Juba 1919. aastal nägin ma ette praegust muudatust ja luuletasin oma tuntud kodumaata laulu. Kõik, mis vahepeal juhtus, oli eksitus, nagu üks teine luuletaja juba minu kohta öelnud:

„Vara mu panid redaktoriks,
Varamu, Varamu,
Kirjanduspõllule traktoriks,
Varamu, Varamu."

Hints Kuslapuu.

„Juba 5 aastat tagasi ma nägin ette praegust sündmusi. Sellepärast läksin rahulikku südamega tolleaegse kroonu lehe teenistusse. Ma nägin ette, et seal töötades mul on kõige paremad võimalused otsekohe värvi muuta, kui selleks aeg tuleb."

Eduard Laanetamm.

Kirjavastused.

Kodanik, Tallinnas. Miks välisminister sulges ajalehe „The Baltic Times'i", seda oleksite vast ise võinud aimata, kui te seda lehte oleksite lugenud. Aga millega „The Baltic Times'i" ja „Uus Eesti" senine toimetaja Tammlaan oma senised teod ja nüüdsed sõnad kooskõlla viib, seda tahaks küll igaüks teada.

SASS VIIGISALU.

Mõnusaid mõtteid.

Kõigega me rahvas harjub,
nii, et mõnel hakkab kade,
see, kes ennem tühja karjus
räägib juba sotsistades.
Siin-seal mõni kõmuingel
kes sai toitu soodsaist tuulist,
langeb käpuli kui kringel
juba paragraafi-kuulist.
See on mõistlik. Ühiskonnas
silmi pühita ei märgi,
kõmutegijal madonnal
enam vahitagi järgi.
Julgus on ka muutund laiaks,
hirm on siginema visa.
Meid, näe, harjutab liig maiaks
igakordne suhkrulisa.
Hing, nüüd laiemad su võtted,
tõik, eks rõõmuga sind tabab,
trükisõna ja muud mõtted,
et on ometi kord vabad.
Võib poeet nüüd öelda üha
ennem milles jäi ta orki.
Naistel endiselt on püha
kinga all paar kilo korki.
Läänerindel Rahu nimeks —
ei poe keegi märsuauku.
Kujuneb taas suureks imeks,
kui on kuulda püssipauku.
Kõik on korras! Põllurajal
maamees tunneb hinges tänu,
kuna maa, mis vihma vajas
kustutada kord sai janu!

Juhuslikke riime.

Prantsusmaal on lakkand sõda...
Brüsselil ees näljahäda...
USA-l raske veel kus kitti...
Fordilt „ei" on saanud Briti...
Veeretamas Marss uut kuuli...
Inglastel' tähtpäevaks juuli...
Pöörde elas üle Eesti...
Kooruk elult maha pesti...
Toompeal jälle tehtaks tööd...
Rahulikud valged ööd...
Rahva iseteadvus paisub...
Vana valm jäänd pahaks haisuks...
Tähtis töö, ei enam tutvus...
„Surnud hingedel" täis puhkus...
Maksukoorem tahab vaagi...
Kooli ustepildad saagi...
Rahvatahte eest läind taba...
Tuuslaril taas suu on vaba!..

OMA VITSAD PEKSAVAD.

„Oleks ma seda teadnud, poleks ma kunagi olnud metsade kösterdamise pooldaja!"

Tuuslari rahvaülikool.

Zooloogia.

Lõvid. — Lõvisid on meil kolme liiki: puurilõvid, seltskonnalõvid ja Oskar Lõvi. Puurilõvid asuvad loomaaias ja palaganimeeste puurides. Nad söövad ja magavad. Vabadusse pääsedes on väga ohtlikud. Seltskonnalõvid söövad, joovad ja praalivad seltskonnas ja ballidel. Muidu tegelikus elus on väga saamatud olevused. Vist isegi sigimatud, sest seltskonna-emalõvid kasvatavad koeri. Oskar Lõvi on ainult üks ja moodustab endast iseendale liikuva ausamba.

Karud. — Karusid on: metsakarud, pesukarud, tantsukarud ja köögikarud. Metsakarud on arvetegemisega väga tagasihoidlikud loomad. Nad teavad väga hästi, et riik nendest ärasöödud kaerad, lambad ja vasikad maameestele kinni maksab.

Pesukarud elavad peamiselt pesumajades. Armastavad väga kloori. Nii et, näiteks, kui akna eesriided juba kolmandat korda nende kätte pesta jõuavad, siis võib akna eesriiete asemel saada tagasi vast peotäie riidepuudrit.

Tantsukarudest elatavad mitmed endid tantsuprofessoritena.

Köögikarud tabavad korraga kaks kärbest. Tavaliselt söögimajades. Ühest ja samast lihatükist keedavad enne lihasuppi ja siis praevad prae. Tähendab, on head lahutusteadlased.

Rebased. — Enam populaarsemad on meil ülikoolirebased ja hõberebased. Esimesed „pritsivad tuld" ja võivad isegi lennata. Igal kevadel kuuldub Tartust massilistest „lendudest". Taltsutatakse neid „sissejootmistega".

Hõberebased kardavad moedaame. Nii kui hõberebane mõnda naist näeb, kohe jookseb nahast välja. Selle tulemusena võib näha seda, et daamil, kes näovärvimisest või kübara moega eriti hirmuäratav, on kaks kuni kolm tühjaksjoosnud hõberebasenahka õlal.

Jänesed. — Need on ühed arad loomad. Metsjänesed pistavad hirmuga jooksma, aga raadiojänesed, suvitusjänesed ja raudteejänesed püüavad mitte silma paista. Muuseas raudteejäneseid kutsutakse meie filmikirjade tõlkekeeles „pimedateks reisijateks", sest sakslane ütleb ju — der blinde Passagier.

Eesleid on nelja- ja kahejalgseid. Mõlemad on väga iseteadliku näoga. Võib saada mulje, et nad on väga targad. Isegi kui see eesel on meie aja Piileami eesel.

Hai. — Suur röövkala. Elab vees ja kuival maal. Viimasel juhul leidub haisid parvedena oksjonitel. Kui hai on osanud tõusta koorekihti, antakse talle tiitel „vana kala".

VIINAMÜÜGI KEELU AJAL.

„Jubedad ajad, peab ütlema!... Nädala jooksul pole saanud end kordagi laua alla juua!"